



Universitetet
i Stavanger

DET HUMANISTISKE FAKULTET

MASTEROPPGAVE

Studieprogram: Master i spesialpedagogikk

Vårsemesteret, 2010

Åpen

Forfatter: Eva Linn Paulsen

.....
(signatur forfatter)

Veileder: Anne Nevøy

Tittel på masteroppgaven: Hvilke faktorer har betydning for forholdet mellom barnehagen og barnevernet - og hvordan skape et godt samarbeid mellom institusjonene?

Engelsk tittel: What factors affect the relationship between kindergarten and child welfare - and how to create a good cooperation between the institutions?

Emneord: Opplysningsplikt, Tverrfaglig samarbeid, Bekymringsmelding, Barnehagen, Barnevernet

Sidetall:6
+ vedlegg/annet: 65

Stavanger, 25.05. 2010

Forord

Samarbeidet mellom barnehagen og barnevernet har i økende grad blitt satt i søkelyset. Forholdet mellom barnehagene og barnevernet er komplisert, og forutsetter avklaring og bearbeiding.

Med denne studien vil det bli forsøkt å få innsikt i ulike faktorer som kan ha en innvirkning på forholdet mellom barnehagen og barnevernet og om mulig skape et godt samarbeid mellom institusjonene.

Jeg vil rett en stor takk til min veileder Anne Nevøy. Takk konstruktive tilbakemeldinger.

Takk til Hanne, for at du alltid stråler og er positiv

En spesiell takk til min fantastiske Morten, og lille Oskar for å låne mamma bort til datamaskinen.

Eva Linn Paulsen, Stavanger 24.05.2010.

Sammendrag

Målet med denne oppgaven er å få innsikt i hvilke faktorer som har betydning for forholdet mellom barnehagen og barnevernet. Det vil også bli forsøkt å få forståelse for hvordan man kan skape et godt samarbeid mellom institusjonene.

Barnevernet og barnehagen sammen kan bidra til at barnet får nødvendig hjelp og omsorg til *rett* tid. Utsatte barn som får tidlig hjelp fra barnevernet, klarer seg bedre enn de som først får hjelp på et senere tidspunkt i livet (Kvello 2008).

Ifølge statistisk sentralbyrå går 87,2 prosent av Norske barn, i alderen 1- 5 år i barnehage. Det er derfor grunn til å anta at de barna som lever under omsorgssvikt blir fanget opp på et tidlig tidspunkt av barnehagen. Slik er det imidlertid ikke. Statistisk sentralbyrå viser til at kun 4 prosent av bekymringsmeldingene som barnevernet mottar er fra barnehagen. På bakgrunn av dette er problemstillingen i oppgaven:

Hvilke faktorer har betydning for forholdet mellom barnehagen og barnevernet - og hvordan skape et godt samarbeid mellom institusjonene?

Dette kapittelet presenterer det juridiske grunnlaget for samarbeid mellom barnehagen og barnevernet, samt undersøkelsens teoretiske innramming. Oppgavens juridiske grunnlag er bl.a. basert på Lov om barnehager (2005), Lov om barneverntjenester (1992) og Rammeplan for barnehagens inngang og oppgaver (2006). Oppgavens teoretiske innramming er bl. a. basert på Kvello (2008), Killén (1994), Backe-Hansen (2009) og Baklien (2009).

I oppgaven er det brukt kvalitativ forskningsmetode. Det å oppnå forståelse av sosiale fenomener er en viktig målsetting i forhold til kvalitative tilnærminger (Thagaard 2009). I oppgaven anvendes det kvalitative forskningsintervju, nærmere bestemt et semistrukturert intervju. Utvalget består av 7 barnehageansatte i fire forskjellige barnehager. 3 barnehagestyrere og 4 pedagogiske ledere.

Det er tydelig svært lite kunnskap om barnevernet hos de ansatte i barnehagen. Ingen kan forklare begrepet ”å melde fra”. Det viser seg også å være uklare ansvarsforhold mellom styrer i barnehagen og pedagogisk når det kommer til hvem som har ansvar for ”å melde fra” ved bekymring.

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	5.
1.1 Oppgavens struktur	7.
2.0 LOVPÅLAGTE RETNINGSLINJER OG TEORETISKE PERSPEKTIV	8.
2.1 Tidligere forskning	8.
2.2 Barn	9.
2.2.1 Barnets beste	9.
2.2.2 Tidlig intervensjon	10.
2.3 Barnevernet	10.
2.3.1 Lov om barneverntjenester (Barnevernloven)	11.
2.3.2 Barnevernet sett i et historisk perspektiv	12.
2.4 Barnehagen	13.
2.4.1 Barnehageloven	15.
2.4.2 Rammeplan for barnehagen	15.
2.4.3 Barnehagen i et historisk perspektiv	16.
2.5 Forholdet mellom barnevernet og barnehagen	17.
2.5.1 Lov om pålagt samarbeid	20.
2.5.2 "Melde fra", bekymringsmelding	23.
2.5.3 Hvordan få til et samarbeid	25.
3.0 METODE	28.
3.1 Valg av metode	28.
3.2 En kvalitativ tilnærming	29.
3.3 Vitenskapsteoretisk grunnlag	30.
3.4 Et kvalitativt forskningsintervju	31.
3.5 Gjennomføring av intervju	32.
3.5.1 Utvalg	32.
3.5.2 Intervjuguide	33.
3.5.3 Gjennomføring av intervju	34.
3.5.4 Bearbeiding og tolkning av data	36.
3.5.5 Ethiske vurderinger	37.
3.6 Validitet - Reliabilitet	38.

3.7 Generaliserbarhet	39.
3.8 Feilkilder	39.
4.0 PRESENTASJON AV DATA	41.
4.1 "Å melde fra" til barnevernet	42.
4.1.1 Begrepet "å melde fra" i praksis	43.
4.2 De ansatte i barnehagen sin kompetanse og erfaring	46.
4.3 Faktorer som har betydning for barnehagens forhold til barnevernet	50.
4.4 Informantenes tanker om tiltak for et eventuelt samarbeid	52.
5.0 DRØFTING	55.
5.1 "Å melde fra"	55.
5.2 Erfaring og kompetanse	57.
5.3 Faktorer med betydning for forholdet mellom institusjonene	58.
5.4 Et godt samarbeid?	59.
6.0 VEIEN VIDERE	61.
LITTERATURLISTEN	62.

1.0 INNLEDNING

Ifølge statistisk sentralbyrå går 87,2 prosent av Norske barn, i alderen 1- 5 år i barnehage. Det er derfor grunn til å anta at de barna som lever under omsorgssvikt blir fanget opp på et tidlig tidspunkt av barnehagen. Slik er det imidlertid ikke. Statistisk sentralbyrå viser til at kun 4 prosent av bekymringsmeldingene som barnevernet mottar er fra barnehagen.

Temaet i oppgaven er å undersøke de ulike faktorer som danner grunnlag for det forholdet som per i dag finnes mellom barnevernet og barnehagen. Studien har følgende problemstilling:

Hvilke faktorer har betydning for forholdet mellom barnehagen og barnevernet - og Hvordan skape et godt samarbeid mellom institusjonene?

Det vil bli forsøkt å få forståelse for hvilke faktorer de ansatte i barnehagen mener at utgjør det forholdet som er mellom barnhagen og barnevernet. Det vil bli lagt vekt på de ansatte i barnehagens erfaring, kunnskap og tanker om barnevernet. Videre vil det bli forsøkt å få innsikt i hvilken erfaring, kunnskap og tanker barnehagen har om begrepet ”å melde fra”. For å kunne se nærmere på problemstillingen er 4 forskningsspørsmål formulert:

- Hva legges i begrepet ” å melde fra”, og i hvilken grad spiller forståelsen av begrepet ”å melde fra” inn i barnehagens ”meldepraksis”?
- Hvilke erfaringer og kompetanse har de ansatte i barnehagen når det gjelder barnevernet?
- Hvilke faktorer har betydning for barnehagens forhold til barnevernet?
- Hvordan få til et godt samarbeid mellom barnevernet og barnehagen?

Tidlig intervensjon i form av oppdagelser av risikoutsatte barn og tiltak satt inn i førskolealder vil redusere antall ungdom med alvorlige psykiske lidelser (Kvello, 2008:55) Man kan stille seg undrende til om de ansatte i barnehagen er klar over deres oppgave om å oppdage

risikoutsatte barn, og om de er klar over hvor viktig det er at disse barna blir oppdaget i en så tidlig fase som mulig.

Som tidligere nevnt går ifølge statistisk sentralbyrå 87,2 prosent av barn i Norge, i alderen 1-5 år i barnehage. Dette betyr at de fleste barn i Norge tilbringer store deler av sine første fem leveår i barnehagen. Noe som gir de barnehageansatte en unik mulighet til å observere barn over tid. De vil også få informasjon om barnets omsorgs- og livssituasjon.

Tall fra statistisk sentralbyrå viser at av alle saker som ble undersøkt av barnevernet i perioden 1997- 2006, ble bare 3 % meldt fra barnehager. Etter regjeringen innførte en lovfestet rett til barnehageplass 1. januar 2009 ser man tydelig at antall barn som går i barnehage øker (87,2 %). Antall bekymringsmeldinger fra barnehagen har ikke økt i samme grad, som tidligere nevnt ble bare 4 % bekymringsmeldinger sendt fra barnehager i 2008. Med tanke på Kvello (2008) sin påstand om tidligintervensjon er dette en indikator på hvorfor temaet er aktuelt.

For barnehageansatte vil det være viktig å ha kjennskap til barnevernets arbeidsmetoder, retningslinjer og lovgrunnlag. Dette fordi det er et stort behov for større innsikt i hverandres arbeid og bedre samarbeid. Killén (1991) sier at å utvikle et felles forståelsesgrunnlag er noe av det viktigste å investere i. På den måten vil det kanskje være mulig å få til et samarbeid mellom organisasjonene, noe som kan være en positiv ressurs for både barneverntjenesten og barnehagen.

Begge organisasjonene jobber for barnets beste, og i samarbeid vil det kanskje være lettere å se de barna som lever med omsorgssvikt, og i skadelige livssituasjoner.

Barnevernet og barnehagen sin forståelse og kunnskap om hverandre påvirker i hvilken grad det er mulig å skape et godt samarbeid mellom institusjonene. Jeg håper denne studien kan bidra med økt kunnskap når det gjelder nødvendighet av utdanning, forståelse og kunnskap om barnevernet og deres oppgaver. Kunnskapen kan komme til nytte i videre arbeid når det kommer til samarbeid mellom de to institusjonene. Undersøkelsen i seg selv er for liten til å ha stor påvirkningskraft, men om mulig kan den være en drivkraft til videre forskning og endring av den praksis som i dag finner sted.

1.1 Oppgavens struktur

I denne oppgaven ønsker jeg å få innsikt i forholdet mellom barnehagen og barnevernet og hvordan barnehagen jobber for å få til en positiv utvikling når det gjelder samarbeid med barnevernet.

I Kapittel 2 blir lovpålagte retningslinjer og et teoretisk perspektiv presentert. I dette kapitlet blir det sett nærmere på lovverk og tidligere forskning. Videre tar kapitlet kort for seg det historiske perspektivet til barnevernet og barnehagen. Det blir sett nærmere på det forholdet som er mellom barnevernet og barnehagen.

Kapittel 3 handler om de metodiske overveielsene og vurderinger samt rammene for undersøkelsen. Det vil bli gjort rede for diskursteorier, og prosedyrer ved det kvalitative intervju.

I kapittel 4 blir analysens hovedfunn presentert. Disse funnene blir diskutert opp mot aktuell teori. Hovedkategorien i analysen er:

- ”Å melde fra” til barnevernet
- Begrepet ”å melde fra” i praksis
- De ansatte i barnehagen sin kompetanse og erfaring
- Faktorer som har betydning for barnehagens forhold til barnevernet
- Informantenes tanker om tiltak for et eventuelt samarbeid

I Kapittel 5 drøftes de hovedfunn som ble presenter i kapittel 4. Overskriftene i kapitlet er:

- ”Å melde fra”
- Erfaring og kompetanse
- Faktorer med betydning for forholdet mellom institusjonene
- Et godt samarbeid

Kapittel 6 peker på behovet for videre forskning.

2.0 LOVPÅLAGTE RETNINGSLINJER OG TEORETISKE PERSPEKTIV

Dette kapittelet presenterer det juridiske grunnlaget for samarbeid mellom barnehagen og barnevernet, samt undersøkelsens teoretiske innramming. Hovedfokuset vil være rettet mot barnevernloven, rammeplanen og barnehageloven. I undersøkelsens teoretiske referanseamme inngår følgende begrep: barn, barnets beste, tidlig intervensjon, opplysningsplikt, melde fra, og tverrfaglig samarbeid.

2.1 Tidligere forskning

Killén (1991) sier at å utvikle et felles forståelsesgrunnlag er noe av det viktigste å investere i. På den måten vil det kanskje være mulig å få til et samarbeid mellom organisasjonene, noe som kan være en positiv ressurs for både barneverntjenesten og barnehagen.

Sagbakken og Aanderaa gav i 1993 ut boken: *Barnevern i barnehagen - en felles utfordring*. Ifølge Grete Berget (tidligere Barne- og familieminister) skulle denne boken være et bidrag i utdanningen til barnevern- eller barnehagepersonell for å gi økt kunnskap om samarbeidet mellom barnevernet og barnehagen.

I perioden frem til i dag har samarbeidet mellom barnehagen og barnevernet i økende grad blitt satt i søkelyset.

Tverrfaglig samarbeid er nødvendig for å hjelpe barna og familiene på best mulig måte. Samarbeide mellom etater og instanser i kommunene kan være tilfeldig, eller det kan være organisert. Flere og flere kommuner ser behovet for å etablere et system som regulerer samarbeidet mellom skolen, barnehagen og hjelpetjenestene (Kvelling 2008).

I 2009 gav Barne- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet ut *Veileder, Til barnets beste- samarbeid mellom barnehagen og barneverntjenesten*. Veilederens viktigste formål er å bidra til at barn som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg så tidlig som mulig. Veilederen tydeliggjør barnehagens opplysningsplikt til barneverntjenesten og barnevernets tilbakemeldingsplikt til barnehagen .

2.2 Barn

I denne oppgaven vil det bli snakket om barn, det er derfor naturlig å gi en kort forklaring på hva man legger i dette begrepet. Begrepet barn blir brukt av alle, og det kan synes åpenbart, men likevel er det variasjoner i definisjonen av begrepet barn. Kvello(2008) sier at skal man forsøke å trekke ut essensen i de mange definisjoner av begrepet barn som er lansert, kan man forenklet si: å være i ung alder. I barnekonvensjonen definerer man barn som å være personer under 18 år.

2.2.1 Barnets beste

Dette begrepet er et av de mest kompliserte begreper vi har i forskning som gjelder barn. Det må til en hver tid vurderes hva som er til barnets beste i de enkelte tilfeller og situasjoner man er i. Det finnes ikke *et* svar på hva som er barnets beste, man må *alltid* vurdere ut i fra den spesifikke situasjonen som man befinner seg i.

I alle handlinger som berører et barn, om de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, er barnets beste et grunnleggende hensyn(FNs barnekonvensjon).

Begrepet ” barnets beste” handler om beskyttelsen av barn. Et viktig moment i barnekonvensjonen og i statlige føringer som omhandler barns oppvekstbetingelser finner man *barnets beste*. Begrepet bygger på en betraktning om at barn kan være spesielt utsatt fordi de er mer umodne, inkompetente, hjelpe- og forsvarsløse enn voksne (Kvello 2008).

I tolkningen av hva som er barnets beste er det viktig å ikke overbelatse barn med ansvar, men man skal heller ikke ta fra dem ansvar fordi man da viser til at barn ikke kan representere sitt eget beste (Kvello 2008). For å ivareta prinsippet om barns beste, må barn få påvirke viktige avgjørelser i eget liv. De voksne skal tilrettelegge slik at barn har de beste forutsetninger for å ta egne valg (ibid).

2.2.2 Tidlig intervensjon

Ifølge Kvello (2008) har forskning på barns psykiske helse og effekten av tiltak ledet til sterk interesse for å bistå dem i en så tidlig fase som mulig i utvikling av vanskene. I studier av psykiske lidelser, kommer det frem hvor tidlig utviklingen av denne typen vansker starter. For å forklare hvordan tidlig erfaring setter betydelige spor hos barn peker Kvello (2008) på at hjernen øker fra 400 gram ved fødselen til 1000 gram ved ettårsalderen.

Kvello (2008) viser til studier av nevrobiologiske forhold, som forklarer at hjernens utvikling preges av stimuleringen barn får i oppvekstmiljøet. De deler av hjernen som stimuleres via barnets samspill med omverden, utvikles. De deler av hjernen som ikke stimuleres, kan det være vanskelig å oppøve funksjonene i ved senere stimulering.

Kvaliteten på omsorgen sammen med en variert og proteinrik kost, har store betydninger for hjernens tidlige utvikling (Schore, 2002 og Strathearn, 2007). Derfor kan man si at mange av de viktigste dimensjonene i utviklingen av hjernen, sentralnervesystem, tilknytning, selvbilde og emosjonsregulering, formes i løpet av de seks første levemånedene, og mye av basisen for barns utvikling legges i alle fall de første tre leveårene.

Barnevernet og barnehagen sammen kan bidra til at barnet får nødvendig hjelp og omsorg til *rett* tid. Utsatte barn som får tidlig hjelp fra barnevernet, klarer seg bedre enn de som først får hjelp på et senere tidspunkt i livet (Kvello 2008).

2.3 Barnevernet

For å kunne se nærmere på oppgavens problemstilling må man få innsikt i hva barnevernet er, og hvilke oppgaver de har.

For at et barn skal kunne dekke sine fysiologiske behov, og for at barn skal få bekreftelse på seg selv som personer, er de avhengig av voksne. I Norge er omsorg for barn, og oppdragelse av barn foreldrenes rett og plikt. Barnevernet har en juridisk rett til å vurdere om barn får

dekket disse behovene. For at barnevernet skal kunne gripe inn i en eventuell situasjon hvor det er mistanke om at et barn ikke får dekket sine grunnleggende psykiske og fysiske behov, må barnevernet ha hjemmel i lov. Barnevernloven og forvaltningsloven inneholder de viktigste bestemmelsene nå det gjelder denne typen situasjoner.

Ifølge Lov om barneverntjenester (barnevernloven) § 4-10, 4-11 og 4-12 skal barnevernet gripe inn:

- Dersom det er grunn til å tro at et barn lider av en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade, og dersom foreldrene ikke sørger for at barnet kommer til undersøkelse eller behandling, kan fylkesnemnda vedta at barnet med bistand fra barneverntjenesten skal undersøkes av lege, eller bringes til sykehus for å bli undersøkt. Fylkesnemnda kan også vedta at en slik sykdom skal behandles på sykehus eller i hjemmet i samsvar med anvisning fra lege.
- Dersom foreldrene ikke sørger for at et funksjonshemmet eller spesielt hjelpetrengende barn får dekket særlige behov for behandling og opplæring, kan fylkesnemnda vedta at barnet skal behandles eller få opplæring med bistand fra barneverntjenesten.
- Dersom det er alvorlige mangler ved den daglige omsorg som barnet får, eller alvorlige mangler i forhold til den personlige kontakt og trygghet som det trenger etter sin alder og utvikling
- Dersom foreldrene ikke sørger for at et sykt, funksjonshemmet eller spesielt hjelpetrengende barn får dekket sitt særlige behov for behandling og opplæring,
- Dersom barnet blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet
- Dersom det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadd fordi foreldrene er ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet

Barnevernet skal være en garanti for at alle barn og unge sikres omsorg, trygghet og utviklingsmuligheter. Barnevernets ansvar og arbeidsoppgaver finner vi i Lov om barneverntjenester (Lov om barneverntjenester 1992).

2.3.1 Lov om barneverntjenester (Barnevernloven)

Får å få innsikt i barnevernets arbeidsoppgaver vil det være behov for å få forståelse for de lover og regler institusjonen må forholde seg til. Lov om barneverntjenester er et slikt regelverk og vil derfor bli gjort rede for i denne oppgaven.

Ifølge § 1-1. er formålet med barnevernloven:

- Å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid,
- Å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.

Man kan med andre ord beskrive barnevernet sitt arbeid som todelt. For det første har de ansvar for å sikre barns helse og utvikling. For det andre har barnevernet et ansvar som handler om å bidra til at barn får trygge oppvekstvilkår.

Det er foreldrene eller andre med foreldreansvar som har hovedansvaret for barnets oppvekst og omsorg, men barneverntjenesten er ansvarlig for å avdekke omsorgssvikt og sosiale og emosjonelle problemer hos barn, og iverksette nødvendige tiltak for å unngå varige problemer (Barne- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet 2009:14, *Veileder, Til barnets beste- samarbeid mellom barnehagen og barneverntjenesten*). (Videre i oppgaven vil denne referansen bli referert slik: *Veilederen 2009*).

Barneverntjenesten skal medvirke til at barns interesser ivaretas også av andre offentlige organer. Barneverntjenesten skal samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer når dette kan bidra til å løse oppgaver som den er pålagt etter denne loven. Som ledd i disse oppgavene skal barneverntjenesten gi uttalelser og råd, og delta i den kommunale og fylkeskommunale planleggingsvirksomhet og i de samarbeidsorganer som blir opprettet (Lov om barneverntjenesten § 3-2.)

2.3.2 Barnevernet sett i et historisk perspektiv

Norge var det første land i verden som fikk egen lov som hadde som formål å verne barn og unge, 1896. Vergerådsloven som den ble kalt i dagligtalen, ble avløst av lov om barnevern av 1953 og til slutt av lov om barneverntjenesten av 1992 (Hagen, 1996).

Vergerådsloven blir på mange måter sett på, som slutten av en epoke. Bakgrunnen for vergerådsloven var den sosiale og økonomiske utvikling og de reformer som fant sted på 1800- tallet innenfor kriminalomsorgen, skole- sektoren og sosial og helsesektoren, hvor det var en økende interesse for å bedre barns livsvilkår (Hagen, 1996).

Barnevernets historie bærer preg av ulike syn på barn og barneoppdragelse og barns livsvilkår generelt (ibid...). Bernhard Getz(1850-1901) blir betraktet som opphavsmannen til vergerådsloven (Hagen 1996).

Bernhard Getz fikk stor anerkjennelse for sitt arbeid både nasjonalt og internasjonalt, og er blitt en person som har satt varige spor etter seg innefor barnevernet (ibid...). I 1892 leverte Getz et ” *utkast til lov om sedelig forkomne og vanvyrkede barns behandling*” dette ble vedtatt som ” *Lov om behandling af forsømte Børn av 6. juni 1896*”, også kalt *vergerådsloven* i den daglig tale (ibid...). Hagen (1996) skriver at det var Getz som formulerte ideen om et eget barnevern, og utbroderte detaljene ved selve loven.

På saksbehandlingsområdet bryter Getz med den europeiske modell, hvor domstolene eller en spesialdomstol var tillagt avgjørelsesmyndighet. Han forkaster domstolene som det beste avgjørelsesorgan, hvor skyldspørsmål og bevisførsel spilte en sentral rolle. I stedet ønsket han å skape et organ hvor vurderingene av foreldrenes og barnas karakter og levesett skulle vektlegges. Det var med andre ord ikke handlingen, men årsaken til handlingen som var avgjørende for valg av tiltak. Prinsippet er fortsatt like viktig i barnevernsarbeid (Hagen, 1996).

Vergerådsloven var for sin tid en meget moderne og radikal lov, og var den første i verden. Den vakte internasjonal oppmerksomhet og ble også modellen for andre skandinaviske land (ibid...).

2.4 Barnehagen

Barnehagen har flere formål. Den skal både gi tilsyn for barn med foreldre i arbeid, avlastning for foreldrene og et pedagogisk tilbud til barna. Barnehagen skal drives i henhold til departementets rammeplan som gir mål og retningslinjer for innhold og oppgaver.

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2006) sier at barnehagens innhold skal bygge på et helhetlig læringssyn, hvor omsorg, lek og læring er sentrale deler av det helhetlige læringssynet. I tillegg er sosial og språklig kompetanse en viktig del av barnehagens innhold.

Barnehagen som pedagogisk virksomhet skal gi et individuelt tilpasset og likeverdig tilbud. På den måten kan barnehagen bidra til en meningsfull oppvekst uansett funksjonsnivå, bosted, sosial, kulturell og etnisk bakgrunn (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2006).

Barnehagen er et viktig redskap i arbeidet med gode oppvekstkår. Sagbakken og Aanderaa (1993) sier at i tillegg til arbeidet med gode oppvekstkår, kan barnehagen være et redskap for barneverntjenesten i situasjoner hvor:

- foreldre trenger avlastning, støtte og veiledning
- barn trenger kontakt med andre enn familien for å lære grunnleggende ferdigheter og utvikle seg som hele mennesker
- barnevernet trenger mer kunnskaper om hvordan barnet faktisk har det, og hvordan samspillet mellom barn og foreldre fungerer

Den vanlige oppfatningen er at barnehagen generelt er et forebyggende tiltak for alle barn, og spesielt for barn med særlige behov. Barnehagen får sannsynligvis ikke noen forebyggende effekt, verken for alle barn eller for barn med særlige behov, uten at dette er et bevisst og prioritert mål i den enkelte barnehage (Sagbakken og Aanderaa, 1993). I forslaget til Rammeplan for barnehagers innhold og oppgaver blir dette sagt:

<<Forebyggende barnevern i barnehagen innebærer derfor å ivareta og fremme alle barns sosiale kompetanse, inkludert høyrisikogruppene. Dette må prege hverdagen, og ikke bare være spesielle tiltak eller kraftanstrengelser forutvalgte barn til utvalgte tider.>>

(NOU 1992:17, s.34)

Det er dermed viktig å beskrive og synliggjøre barnehagens muligheter som forebyggende tiltak for alle barn, og som hjelpetiltak for barn og foreldre som trenger det (Sagbakken og Aanderaa, 1993).

2.4.1 Barnehageloven

Før lov om barnehager kom i 1975, var godkjenning av barnehager hjemlet i lov om barnevern fra 1953. Det het at ”til vern for barn” måtte godkjennes av barnevernsnemnda før de åpnet. Barnehager ble definert inn under begrepet ”institusjoner til vern for barn”.

Lov om barnehager definerer en barnehage som et pedagogisk tilbud på dagtid for barn under skolealder, med det formål å sikre barn gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse med barnas hjem. Ifølge barnehageloven § 2 skal barnehagen være en pedagogisk virksomhet.

Ifølge barnehageloven § 22, skal barnehagepersonalet i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenestens side. Uten hinder av taushetsplikt skal barnehagepersonalet av eget tiltak gi opplysninger til barneverntjenesten, når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. lov om barneverntjenester § 4-10, § 4-11, § 4-12, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige adferdsvansker, jf. samme lov § 4-24. Også etter pålegg fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av lov om barneverntjenester, plikter barnehagepersonalet å gi slike opplysninger.

2.4.2 Rammeplan for barnehagen

I rammeplanen heter det: «Det er viktig med et godt samarbeid mellom barnevernet og barnehagen både der barnehageplass er benyttet som tiltak etter barnevernloven og i andre tilfeller der barnevernet har behov for bistand fra barnehagen i forhold til et konkret barn[...] Et samarbeid basert på jevn og formalisert kontakt, på felles mål i forhold til barnet og på kunnskap om hverandres arbeidsoppgaver og arbeidsform bør tilstrebes. Barnehagen og barnevernet er to av flere aktører som bidrar til å skape trygge oppvekstvilkår for små barn» (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, s. 54).

Som tidligere nevnt sier Rammeplanen (2006) at forebyggende barnevern i barnehagen innebærer å ivareta og fremme alle barns sosiale kompetanse, inkludert høyriskogruppene. Dette arbeidet må prege hverdagen, og ikke bare være spesielle tilfeller eller for utvalgte barn eller til utvalgte tider (ibid...).

I Rammeplanen står det at for barn som opplever egen barndom vanskelig og konfliktfylt må barnehagen være sitt ansvar bevisst ved å tilrettelegge for kompensierende tiltak. Tverrfaglig samarbeid med andre hjelpeinstanser vil være viktig (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, s.13).

2.4.3 Barnehagen i et historisk perspektiv

I dette kapittelet er det åpenbart at i et historisk perspektiv har barnehagen og barnevernet vært nært koblet.

Den norske barnehagetradisjonen kan trekkes tilbake til to forskjellige bevegelser i Europa i det 18. århundre. Den ene var asylbevegelsen, som var et humanitært tiltak for å bedre barnetilsyn. Denne bevegelsen kom som en følge av industrialiseringen og behovet for kvinnelig arbeidskraft. Asylbevegelsen førte til et behov for omsorg til de barna som var alene store deler av dagen. Den andre bevegelsen oppsto i Tyskland. Pedagogen Friedrich Fröbel, etablerte i perioden 1838 til 1852 sin pedagogikk i praktisk barnehageutforming med et systematisk oppbygd lekemateriale (Sagbakken og Aanderaa, 1993).

Norges eldste "barnehage" ble opprettet som det første barneasyl i Trondheim i 1837 av selskapet "De nødlidendes venner" (ibid...).

Litt senere kom framveksten av barnekrybber, satt i gang av frelsesarmeen og beregnet på de minste barna. Den første barnekrybben kom i Christiania i 1884. Asylene og barnekrybbene var å betrakte som sosiale hjelpetiltak (ibid., s.42).

Arbeidet med lov om barnehager startet i 1969. Da la Daginstusjonsutvalget fram en innstilling som konkluderte med at det var behov for et lovverk, og departementet satte i gang dette arbeidet (ibid., s.43).

Statlig ansvar for barnehager ble en realitet på midten av 1970- årene. Kvinner krevde like muligheter til utdanning og arbeid som mennene, noe som førte til at det ble et økende behov for barnehager. Kvinnenes, særlig småbarnmødrenes, inntog på arbeidsmarkedet var den viktigste sosiale endringen bak den økte interessen for barnehager og barnehageutbygging (NOU 2007:6). Samfunnet hadde i 1960-70 årene behov for kvinnelig arbeidskraft, familier trengte den inntekten mødrenes yrkesdeltakelse ga og mange kvinner med små barn ønsket å ha arbeid utenfor hjemmet (ibid...).

2.5 Forholdet mellom barnevernet og barnehagen

For å kunne se nærmere på problemstillingen: **Hvilke faktorer utgjør forholdet mellom barnehagen og barnevernet og hvordan skape et godt samarbeid mellom barnehagen og barnevernet?** vil det i dette avsnittet bli sett på de faktorer som danner det forholdet som i dag finnes mellom barnevernet og barnehagen.

I følge Sagbakken, og Aandreaa (1993) var barnehage og barnevern en gang to sider av samme sak. Det var ikke tilfeldig at da den første norske utdanningsinstitusjonen for barnehagelærere startet i 1935, fikk institusjonen navnet «Barnevernsakademiet». Navnet viser tydelig sammenheng mellom barnehagevirksomhet og barnevern. Før lov om barnehager kom i 1975, var godkjenning av barnehager hjemlet i lov om barnevern fra 1953. Det het at «institusjoner til vern for barn» måtte godkjennes av barnevernsnemnda før de åpnet. Barnehager ble med andre ord definert inn under begrepet «institusjon til vern for barn» (ibid...).

Barnevernets hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. For at barnevernet skal kunne ivareta denne oppgaven er barnevernet avhengig av at andre som kjenner barnets situasjon melder fra til den kommunale barneverntjenesten. Opplysningsplikten er lovpålagt og er begrunnet i barnevernets behov for å motta opplysninger (Brosjyre Q- 1094 B, 2006).

Når man bruker begrepet plikt, innebærer det at dersom vilkårene for opplysningsplikt er oppfylt kan man ikke selv velge mellom å gi opplysninger eller ikke. Er vilkårene for

opplysningsplikten er oppfylt, skal opplysningene gis videre til barneverntjenesten umiddelbart (ibid...).

Barnevernet og barnehagen kan sammen bidra til at barnet får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Som tidligere nevnt vet vi at utsatte barn som får tidlig hjelp fra barnevernet, klarer seg bedre enn de som først får hjelp på et senere tidspunkt i livet (Kvelling 2008).

I dag tilbringer de aller fleste barn store deler av sine fem første leveår i barnehagen. Barnehagen har dermed daglig og nær kontakt med barn og familier, noe som gir de barnehageansatte en unik posisjon til å observere barnet over tid og i ulike situasjoner – også i samspill med foreldre eller andre omsorgspersoner.

Barneverntjenesten har ansvar for og mulighet til å iverksette nødvendige tiltak rettet mot utsatte barn. For at utsatte barn skal få nødvendig hjelp og oppfølging i dagliglivet, må barneverntjenesten og barnehagen ha et godt samarbeid.

Den regelmessige og langvarige relasjonen til barn og foreldre kan også føre til utfordringer og dilemmaer for de barnehageansatte. Barnehageansatte kan oppleve det som vanskelig å ta opp sin bekymring i samtaler med foreldrene, blant annet fordi de frykter at dette kan få negative følger for samarbeidet og i verste fall forverre barnets situasjon. Som Backe-Hansen gir eksempler på i sin studie, kan foreldre ta barnet ut av barnehagen dersom relasjonen blir konfliktfylt (Backe-Hansen 2009:50).

I enkelte tilfeller kan lærere eller barnehageansatte være redde for at foreldre skal komme med trusler eller hevne seg (jf. Repotasje i *Utdanning*, nr 2, 2009).

Man kan ikke se bort i fra at enkelte barnehageansattes blikk ikke er så skjerpet som det kunne vært, Killén sier det slik:

Å se krever ikke bare kunnskap, det er en *følelsesmessig utfordring*. Det er som jeg tidligere har vært inne på, smertefullt å se barn og foreldre som lider, samtidig som vi ofte opplever at det er lite vi kan gjøre med deres omsorgssituasjon. Jeg har tidligere i flere sammenhenger drøftet vårt eget forhold til omsorgssvikt og de mekanismer vi bruker for å vegre oss selv[...] (Killén 2004:227).

Killén mener at mange profesjonelle ikke ser fordi det er ubehagelig å ta inn over seg at barn lider, og at flere blir satt i kontakt med vonde minner fra egne liv en helst ikke vil kjenne på. I

tillegg mener Killén at kunnskapen om samspill ikke er god nok, og at det som blir observert derfor ikke tas tilstrekkelig alvorlig (Neuman 2009).

[...]. Profesjoner som har samarbeidet med foreldre på foreldrenes premisser (for eksempel førskolelærere og helsesøster), har ofte manglet kunnskap og ferdigheter i å arbeide med motivasjon og problemerkjenning. Sosialarbeidere er muligens den profesjon som har arbeidet mest i konflikt med foreldre, og mange har utviklet kompetanse i dette [...]. Hvis helsesøstre og førskolelærere skal bli i stand til å bidra mer aktivt til forbyggende arbeid, er det nødvendig at de også utvikler denne kompetansen (Killén 2004: 226).

For at barn og foreldre skal få et mest mulig helhetlig tilbud til beste for barns oppvekst og utvikling, kreves det at barnehagen samarbeider med andre tjenester i kommunen, i dette tilfellet barnevernet. Tverrfaglighet og helhetlig tenkning bør derfor stå sentralt[...]. "Ved samarbeid må bestemmelsene om taushets- og opplysningsplikt i barnehageloven og annet regelverk overholdes" (Rammeplanen 2006 side, 53).

Det er et stort behov for større innsikt i hverandres arbeid. Mange kan mye om barn. Betingelsene og rammene rundt barn og barndom trenger alle de innfallsvinkler som er mulig. Tverrfaglig og tverretattlig samarbeid er derfor et av kvalifikasjonskravene som vil bli stilt i framtida. Forutsetningen for at vi kan lykkes med det, er større innsikt og forståelse for hverandres kunnskaper og oppgaver, en felles språkbruk, og en felles oppfatningen av barn, barndom og oppvekstkår (Sagbakken og Aanderaa, 1993:10).

Utviklingen av et felles forståelsesgrunnlag er sannsynligvis noe av det viktigste å investere i. (Killén1991)

Sagbakken og Aanderaa (1993) sier, hva så med felles forståelse? Betyr det at alle må kunne det samme, ha samme utdanning, gjøre samme oppgaver?

Hva må endres for at flere barn som trenger det får hjelp så tidlig som mulig?

Det er dokumentert at samarbeid mellom barneverntjenesten på den ene siden og barnehageansatte på den andre, er vanskelig (Backe-Hansen 2009, Drevdal 2007).

Studier gjort av Bergljot Baklien (2009), viser at det vanskelige forholdet mellom institusjonene dreier seg om to slags samarbeids barrierer.

Den første typen dreier seg om det konkrete. De konkrete faktorene som spiller inn på forholdet kan være manglende ressurser som gjør det vanskelig å følge opp konkrete saker, og å bruke tid på samarbeid. Det kan også være taushetsplikten. Flere studier viser at kommunikasjonen fra barnevernet til førskolelærere, kan bli hindret av en for streng fortolkning av taushetsplikten (jf. Kjellvold 2003, Strøm 2007, Rugset 1996).

Den andre faktoren Baklien (2009) ser på i sin studie, når det gjelder samarbeidsbarrierer er den fysiske avstanden. Barnehageansatte kan oppleve terskelen for å ta kontakt høy, når de ikke har sett ansikt eller navn på noen i barneverntjenesten.

Alt samarbeid påvirkes av den vikelighetsforståelsen partene har. Den oppfatningen aktøren har av virkeligheten kan være viktigere enn hvordan virkeligheten faktisk er (Thomas & Thomas 1928:572).

Den opplevelsen aktøren har av sine potensielle samarbeidspartnere gir kunnskap om dynamikken i prosesser mellom barnehager og barnevernet.

Ifølge Barne- og likestillingsdepartementet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet(2008) viser undersøkelser at andelen av befolkningen som har et dårlig inntrykk av barnevernet er redusert fra 44 prosent til 33 prosent i årene fra 2003 til 2008.

I en studie gjort av Baklien(2009) kommer det frem at selv om barnehageansatte er potensielle samarbeidspartnere, har de en oppfatning av barnevernet som ikke skiller seg så mye fra den vi finner hos folk flest.

2.5.1 Lov om pålagt samarbeid

Alle som arbeider i barnehage eller barneverntjenesten er omfattet regler om taushetsplikt, jf. Barnehageloven § 20 og barnevernloven § 6 – 7 første ledd. Taushetsplikten innebærer et forbud mot å formidle opplysninger til andre, med mindre det finnes unntak som gir plikt eller adgang til likevel å formidle opplysningene.

For at barneverntjenesten skal kunne løse sine oppgaver overfor utsatte barn og unge, er den avhengig av at de som er bekymret for et barn melder fra til den kommunale barneverntjenesten (Veilederen 2009).

Barnehagen har en lovfestet plikt til å gi opplysninger til barneverntjenesten *når det er grunn til å tro* at et barn blir *mishandlet i hjemmet* eller det foreligger *andre former for alvorlig omsorgssvikt* (Veilederen 2009).

I Lov om barnhager står det: ”Uten hinder av taushetsplikt skal barnehagepersonalet av eget tiltak gi opplysninger til barneverntjenesten, når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. lov om barneverntjenester § 4-10, § 4-11, § 4-12, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige adferdsvansker, jf. samme lov § 4-24” (Barnehageloven § 22).

Pålegget om å gi opplysninger er med denne loven tydelig. Loven presiserer *av eget tiltak* som betyr at barnehagen har et selvstendig ansvar for på eget initiativ å kontakte barnevernet ved bekymring (Sagbakken og Aanderaa 1993).

Opplysningsplikten er begrunnet i barnevernets behov for å motta opplysninger om barn i alvorlige omsorgs- og livssituasjoner. Opplysningsplikten gjelder både av eget tiltak og etter pålegg fra barneverntjenesten eller andre barnevernmyndigheter. Opplysningsplikten til barnevernet går foran lovbestemt taushetsplikt. Dette innebærer at barnehagens taushetsplikt settes til side der vilkårene for opplysningsplikt er oppfylt (Veilederen 2009:17).

Opplysningsplikten inntreffer når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet eller utsatt for andre former for alvorlig omsorgssvikt. Barnehagens plikt til å gi opplysninger til barneverntjenesten er dermed begrenset til de mer alvorlige tilfellene. Det at et barn ikke lever under optimale forhold, eller at barnet og familien ville hatt nytte av et hjelpetiltak fra barneverntjenesten, vil ikke være nok til å utløse opplysningsplikten (ibid...).

Hvorvidt barnehagens bekymring er så alvorlig at den utløser en plikt til å melde fra til barnevernet, vil alltid være avhengig av hvilken situasjon barnet befinner seg i. I noen situasjoner vil det være klart at barnehagen ha blikk til å melde fra til barnevernet. I andre tilfeller må barnehagen ta noen vanskelige vurderinger. Det avgjørende for vurderingen er

barnehagens bekymring for barnet. Denne vurderingen må gjøres med utgangspunkt de i ansattes faglige skjønn og kjennskap til barnet og familien (ibid...).

I de tilfellene der barneverntjenesten pålegger barnehagen å gi opplysninger, er det barneverntjenesten som skal vurdere og definere om opplysningsplikten er oppfylt, og hvilke opplysninger som er relevante for saken. Barnehagen må gi de opplysningene som barneverntjenesten ber om (Veilederen 2009:18).

Bestemmelsene om opplysningsplikt viser til Lov om barneverntjenester (1992), §§ 4-10, 4-11 og 4-12. Disse bestemmelsene beskriver ulike former for omsorgssvikt og mishandling i hjemmet som etter nærmere vilkår gir grunnlag for å fatte vedtak etter barnevernloven (Veilederen 2009:18):

- At det er alvorlige mangler ved daglig omsorg, personlig kontakt og trygghet som barnet trenger for sin alder og utvikling. Dette omfatter både situasjoner der det er alvorlige mangler i forhold til barnets behov for materiell og praktisk omsorg, og situasjoner der foreldrene ikke klarer å dekke barnets behov for psykisk eller følelsesmessig omsorg.
- At et barn blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet. Dette omfatter både seksuelle overgrep og andre former for vold i hjemmet.
- At det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadet fordi foreldrene er ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet. Dette omfatter særlig tilfeller der foreldrene mangler personlige forutsetninger for å ha omsorgen for barnet.
- At et barn lider av livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade, og at foreldrene ikke sørger for at det får behandling.
- At foreldrene ikke sørger for at et barn med nedsatt funksjonsevne eller spesielt hjelpetrengende barn får dekket sine særlige behov for behandling eller opplæring (ibid).

At opplysningsplikten inntreer når det er *grunn til å tro*, innebærer at det må foreligge en begrunnet bekymring for at barnet blir utsatt for mishandling eller andre former for alvorlig omsorgssvikt. Det kreves ikke at barnehagen er sikker på at barnets situasjon er alvorlig, men det må foreligge mer enn en vag mistanke om at dette er tilfelle. Dersom barnehagen er i tvil om hvorvidt bekymringen for barnet er så alvorlig at den skal meldes til barneverntjenesten, kan det være nyttig å diskutere saken med andre fagpersoner, og også diskutere problemstillinger og få konkrete råd fra barneverntjenesten (ibid).

Opplysningsplikten er et *selvstendig og individuelt* ansvar, som hver enkelt av de barnehageansatte må vurdere. Styreren i barnehagen er den som vanligvis gir opplysninger til barneverntjenesten (Barnehageloven § 22).

Styreren i en barnehage kan ikke overprøve den enkelte ansattes faglige vurdering av om bekymringen for barnet er så alvorlig at opplysningsplikten er oppfylt. Dersom styreren unnlater å melde fra til barneverntjenesten, har den enkelte barnehageansatte et ansvar for å opplyse om sin bekymring til barneverntjenesten (Veilederen 2009).

Når vilkårene for opplysningsplikt er oppfylt, skal bekymringsmeldingen sendes *umiddelbart*. Barnehagen skal med andre ord ikke foreta ytterligere undersøkelser for å bekrefte eller avkrefte innholdet i bekymringen før melding gis til barneverntjenesten. Barnehagens plikt til å melde fra til barneverntjenesten forsvinner ikke, selv om barnehagen forsøker å bedre barnets livssituasjon. På dette stadiet kan barnehagen med andre ord *ikke* velge mellom å melde fra til barneverntjenesten eller å la det være (Veilederen 2009).

Dersom barnehagen vurderte at det var grunn til å tro at barnet var utsatt for mishandling eller andre former for alvorlig omsorgssvikt, har barnehagen ved å sende bekymringsmelding til barneverntjenesten oppfylt sin plikt. Dette innebærer at barnehagen har gjort sin plikt selv om det i ettertid skulle vise seg at bekymringen var ubegrunnet, eller at barnets situasjon viser seg å være mindre alvorlig enn opprinnelig antatt (Veilederen 2009:19).

2.5.2 ”Melde fra”, bekymringsmelding

Enhver henvendelse til barneverntjenesten som gjelder bekymring for et bestemt barn regnes som en *melding* i barnevernlovens forstand. Dette gjelder uavhengig av om meldingen er fremsatt muntlig eller skriftlig, og uavhengig av hvem meldingen kommer fra (Veilederen 2008).

Meldingen skal inneholde opplysninger om hvilket barn meldingen gjelder, og hva bekymringen går ut på. Meldingen bør utformes skriftlig, med unntak av meldinger i akutte situasjoner (Veilederen 2009).

Barnehagen bør beskrive sin bekymring for barnet mest mulig konkret. Den bør gi en beskrivelse av de observasjoner som er gjort, hvor lenge barnehagen har vært bekymret, og hvilke samtaler med barnet, foreldrene eller andre som har ført til bekymringen. I tilfeller der bekymringsmeldingen er utløst eller forsterket av konkrete episoder, bør det også refereres til disse. I tillegg bør meldingen inneholde informasjon om hva barnehagen selv har foretatt seg. Dersom det er gjennomført foreldresamtaler, bør informasjon om utfallet av disse samtale fremkomme. Det bør også gis opplysninger om for eksempel hvor lenge barnehagen har arbeidet med foreldrene når det gjelder den konkrete bekymringen (Veilederen 2009:19).

Når det ikke foreligger entydige indikasjoner som utløser meldeplikten, er det vanskelig å vurdere når barn er utsatt for omsorgssvikt, vold eller overgrep (Backe–Hansen 2009:11).

Som påpekt av NOVA i kartleggingen *Å sende en bekymringsmelding - eller la det være*, understrekes betydningen av at de barnehageansatte har kompetanse i å vurdere når det er grunn til å melde fra om bekymring for et barn til barnevernet (Backe- Hansen 2009).

I Backe-Hansens undersøkelser svarer 76 % av barnehagestyrerne at mangel på informasjon om hvordan det går med saken videre, gjør at det er vanskelig å melde fra om en bekymring (Backe-Hansen 2009:44).

Ifølge NOU 2000:12 *Barnevernet i Norge*, ønsker mange instanser en mer systematisk tilbakemelding fra barneverntjenesten, og de opplever at responsen derfra kan være vilkårlig (side 51). Neuman (2007:98) viser til at dette også gjelder helsesøstre. De klager over at manglende tilbakemeldinger fratrukker dem muligheten til å være i dialog med barnevernet og med foresatte om virkningene av barnevernets tiltak.

Stortinget har nylig vedtatt en ny bestemmelse som lovfester en plikt for barneverntjenesten til å gi nærmere bestemte opplysninger til den som har gitt melding til barneverntjenesten. Barnevernloven § 6-7 a trådte i kraft 1. juli 2009 (Veilederen 2009:20).

Manglende tilbakemelding kan blant annet føre til at andre tjenester får svekket tillit til barneverntjenesten. Bestemmelsen er ment å fremme et godt og funksjonelt samarbeid mellom barneverntjenesten og andre tjenester. Dette gjelder særlig de tjenestene som følger opp barnet og familien i det daglige, deriblant barnehagen (ibid...).

For barnehagen innebærer den nye bestemmelsen at barneverntjenesten plikter å gi barnehagen en genrell tilbakemelding som skal bekrefte at barneverntjenesten har mottatt bekymringsmeldingen. Tilbakemeldingen skal gis innen tre uker etter at meldingen ble mottatt (Veilederen 2009:20).

Dersom det er åpnet undersøkelsessak, skal barneverntjenesten gi barnehagen en ny tilbakemelding når undersøkelsen er gjennomført. Den nye tilbakemeldingen skal sendes innen tre uker etter at undersøkelsen er gjennomført, og skal inneholde opplysninger om hvorvidt saken er henlagt eller om den følges opp videre fra barnevernets side (ibid...).

2.5.3 Hvordan få til et samarbeid

Kari Killén (1991) sier at samarbeid mellom de ulike delene av hjelpeapparatet ofte er avgjørende for kvaliteten på det samarbeidsforholdet det er mulig å etablere overfor familien som skal hjelpes. Hun hevder også at tverrfaglig samarbeid er et viktig korrektiv til våre følelser og subjektive, personlige reaksjoner på familier i nød. Nettopp fordi den følelsesmessige belastningen ofte er stor, kan det tverrfaglige samarbeidet utgjøre både personlig og faglig støtte i tillegg (Sagbakken og Aanderaa 1993:192).

Tverrfaglig samarbeid er nødvendig for å hjelpe barna og familiene på best mulig måte. Samarbeide mellom etater og instanser i kommunene kan være tilfeldig, eller det kan være organisert. Flere og flere kommuner ser behovet for å etablere et system som regulerer samarbeidet mellom skolen, barnehagen og hjelpetjenestene (Kvelling 2008).

Killén (1991) setter opp og drøfter åtte mål for tverrfaglig samarbeid for å forbedre arbeidet mellom utsatte barn og familier:

1. Å samle deltakernes observasjoner og informasjoner
2. Å foreta helhetsvurdering av familiens psyko- sosiale situasjon og barnets omsorgssituasjon
3. Å vurdere om barnets omsorgssituasjon er ”god nok”, om den kan bli ”god nok” med investeringer fra samfunnets side, eller om andre bør ha omsorg for barnet
4. Å utarbeide en handlings- og behandlingsplan på kortere og lengre sikt
5. Å foreta en ansvarsfordeling, hvor den enkeltes rolle og ansvar i forhold til familien og hverandre avklares
6. Å utveksle løpende informasjon om gjennomføring av tiltak og behandling
7. Å justere planene, der dette viser seg å være nødvendig
8. Å avklare og løse de uunngåelige problemene de forskjellige samarbeidspartene støter på, både i behandlingen og i samarbeidet med hverandre (Sagbakken og Aanderaa 1993:192-193).

Man kan se positive implikasjoner for barn av et utviklingsarbeid som fører barnevernet og barnehagen nærmere sammen. Det er også mange forutsetninger for at de ulike profesjonenes holdninger og viljen til en slik type samarbeid. Interesse og ønsket om et tverrfaglig samarbeid må vektlegges i grunnutdanningen til alle som skal arbeide med barn (Sagbakken og Aanderaa 1993)

Tverrfaglig samarbeid mellom de ulike tjenestene kan gi kunnskap og kompetanse. Samarbeidet må bygge på den spesielle kunnskap hver enkelte har og den felles kunnskap som kan komme over tid (Kvelling 2008). Et godt utviklet tverrfaglig samarbeid er også en

styrke for personellet i de ulike tjenestene som både gir inspirasjon og forhindrer avmaktfølelse i forhold til hjelperollen (Glavin og Erdal 2007).

Personellet i de ulike tjenestene har et medansvar for å utvikle samarbeidsformer slik at de ulike yrkesgruppene utfyller hverandre og bruker ressursene hensiktsmessig. For å kunne bruke ressursene hensiktsmessig må de ansatte i de forskjellige tjenestene ha et medansvar for å utvikle samarbeidsformer. Felles språk og virkelighetsforståelse er viktige forutsetninger for godt samarbeid. Med dette menes det å ha en felles oppfatning av ansvars- og oppgavefordeling og kunnskaper om organisering og innhold i tjenesten. Et etablert samarbeid mellom ulike instanser som arbeider med barn, unge og familier, kan skape kvalitet og sikre standard på hjelpen som blir tilbudt, blant annet ved å bidra til at tiltak settes inn på et tidlig tidspunkt (Kvello 2008).

I følge Kvello (2008:) henger gode resultater innen tverrfaglig samarbeid i stor grad sammen med:

1. formalisering, hvorvidt det er laget avtaler, regler og rutiner for samarbeidet
2. ansvar og myndighet, om samarbeidspartene er tillagt beslutningsmyndighet som
3. forplikter de ulike instansene

3.0 METODE

I dette kapittelet gjør jeg rede for forskningsprosessen i prosjektet. Hensikten med forskningsprosjektet er å få innsikt i forholdet mellom barnehagen og barnevernet.

3.1 Valg av metode

Forskningsmetode er ulike verktøy for hvordan vi kan tilnærme oss et felt på best mulig måte for å finne svar på vårt forskningsspørsmål (Silverman, 2001).

I utarbeidelsen av et forskningsprosjekt er det nødvendig å være bevisst i valget av hvilke metode man tar i bruk. Valget av metode bør bli drevet av den type forskningsspørsmål man ønsker å få svar på (Robson 2002). Begrepet metode betyr veien til målet (Kvale og Brinkman, 2009).

For å finne svar på en problemstilling i et forskningsprosjekt kan en bruke flere forskjellige metoder. Observasjon og intervju er metoder i kvalitativ forskning som ofte blir brukt sammen for å gjøre innsamlede data enda mer valide. Denzin og Lincoln (1994), skriver at intervju og observasjon ofte går hånd i hånd. I forhold til denne oppgavens tematikk er det ikke aktuelt å bruke observasjon. For å få forståelse og innsikt i oppgavens problemstilling brukes kvalitativt forskningsintervju.

Formålet med det kvalitative forskningsintervju er å få tak i informantens eget perspektiv, og for å kunne forstå sider ved informanten sitt dagligliv (Kvale, 1997). Det var nødvendig å bruke en metode hvor informantene kunne beskrive egne tanker og refleksjoner.

Med utgangspunkt i problemstillingen og de 4 hovedforskningsspørsmålene er det utarbeidet en intervjuguide med spørsmål som skal stilles til informantene. Man kan derfor si at intervjuet er semistrukturert. Det er ikke gitt svaralternativer til spørsmålene. Informantene kan svare med egne ord, og det er muligheter for utdypinger og kommentarer underveis. Oppgavens tema og problemstilling blir en ramme for samtalen samtidig som den som intervjuer er åpen for informantenes spontane initiativ og innspill (Befring 2002). Et semistrukturert intervju er bygd opp av forhåndbestemte spørsmål, hvor rekkefølgen på

spørsmålene kan endres i forhold til hva intervjueren finner det passende i den aktuelle situasjonen (Robson 2002).

Denne type intervju blir tatt i bruk når det er tema fra dagliglivet som skal forstås og tolkes ut i fra den enkelte informantens egne perspektiver (Kvale, 2009). Et semistrukturert intervju er verken en åpen samtale eller en lukket spørreskjemasamtale (ibid).

Det kvalitative intervju preges av samspill mellom intervjuer og informant, og samspill mellom beskrivelse og tolkning (Kvale 1997). Et forskningsintervju kan ikke sees på som en samtale mellom to likeverdige parter, dette fordi forsker definerer og kontrollerer situasjonen.

3.2 En kvalitativ tilnærming

Når det skulle velges forskningsmetode var det viktig å finne den metoden som egnet seg best for å få svar på problemstillingen. Spørsmål om forskningsmetode og hva som er gode data i et prosjekt kan ikke avgjøres isolert, men må drøftes i forhold til spørsmålene og betingelsene for prosjektet (Engelstad, 1996; Silverman, 2001).

I denne oppgaven er den kvalitative forskningsmetoden lagt til grunn. For å kunne forstå det forholdet som finnes mellom barnevernet og barnehagen må fokuset være på individet sin oppfattelse av dette, og den opplevelsen og erfaring det enkelte individet har. I forhold til problemstillingen og oppgavens tema ble det naturlig å jobbe ut i fra en kvalitativ metode, da det å oppnå forståelse av sosiale fenomener ved å ta del i informantenes naturlige omgivelser ble en viktig faktor i forhold til mitt forskningsprosjekt. Dette er bakgrunnen for at en kvalitativ fremgangsmåte ble valgt i dette forskningsprosjektet.

Kvalitative metoder egnes godt når forsker vil gå i dybden på det han/hun vil ha svar på i forhold til sitt forskningsspørsmål (Thagaard 2002).

Kvalitativ forskning bygger på hermeneutikken (Widerberg, 2001). Hermeneutikken hører til en vitenskapstradisjon som vektlegger tolkningens betydning og rolle i kunnskapsutvikling. Hermeneutikk er en lære om tolkning, som baserer seg på et sett gitte antakelser:

- Mening skapes, fremtrer og kan bare forstås i en sammenheng eller en kontekst
- I all tolkning og forståelse er deler avhengig av helhet og visa versa
- All forståelse forutsetter og bygger på en eller annen form for forståelse
- Enhver tolkning forutgår av visse forventninger eller forutfattede meninger (Widerberg 2001).

3.3 Vitenskapsteoretisk grunnlag

For å få frem informantenes oppfattelser, tanker og synspunkter omkring oppgavens tema, er det blitt brukt både en fenomenologisk og en hermeneutisk tilnæringsmetode.

Gjennom dette forskningsprosjektet er målet å få innsikt i hvordan forholdet mellom barnehagen og barnevernet er. Det er også ønskelig å få forståelse for hvordan man kan skape et godt samarbeid mellom institusjonene. Det vil derfor være relevant å få kartlagt de ansatte i barnehagen sine egne perspektiver, tanker og erfaring omkring dette. Med dette som utgangspunkt ble det mest naturlig med en fenomenologisk tilnærming. Begrepet fenomenologi peker på en interesse for å forstå sosiale fenomener ut i fra aktørenes egne perspektiver og beskriver verden slik den oppleves av informantene (Kvale, 2009).

Hermeneutikken defineres som utleggingskunst eller forklaringskunst (Gilje og Grimen, 1993). Kvale (2009) definerer hermeneutikken som læren om fortolkninger av tekster. En hermeneutisk fortolkning søker å nå frem til gyldige fortolkninger av en teksts mening. Da mange av fagene innenfor samfunnsvitenskapen består av meningsfulle fenomener, blir hermeneutikken relevant. Meningsfulle fenomener som for eksempel atferdsmønstre, normer, regler og verdier (ibid). I følge Thagaard (2009) fremhever hermeneutikken betydningen av å fortolke folks handlinger gjennom å fokusere på et dypere meningsinnhold enn det som er umiddelbart innlysende. Det finnes ingen egentlig sannhet, da fenomener kan tolkes på flere nivåer (ibid).

Ut i fra et samfunnsvitenskapelig ståsted kan et hermeneutisk perspektiv knyttes til det å "lese" kultur som tekst. Tolkninger av intervjuetekster kan anses som en dialog mellom forsker og tekst. Forskeren fokuserer på den mening teksten formidler (ibid). En av grunntankene i

hermeneutikken er at en alltid forstår noe på grunnlag av visse forutsetninger. Disse forutsetningene blir ofte kalt forforståelse (Kvale 2009). I følge Gilje og Grimen (1993) kan dette være språk og begreper, trosoppfatninger og personlige erfaringer. Som forsker vil en også trekke med seg det en har av uformell og formell kunnskap, egne holdninger og verdier (ibid). Av den grunn er det viktig at en som forsker er klar over disse faktorene, slik at en stiller seg mest mulig åpen i forhold til hva informantene oppfatter og forstår av det som studeres.

Ut i fra intervjuene knyttet til denne oppgaven er målet å forstå informantenes oppfatninger om forholdet mellom barnehagen og barnevernet. De innhentede data vil registreres og tolkes ut i fra et forskerperspektiv.

3.4 Et kvalitativt forskningsintervju

I følge Kvale (2009) er formålet med det kvalitative forskningsintervjuet å forstå sider ved informantens dagligliv med hans/hennes perspektiv. Denne formen for intervju er veldig lik en hverdagslig samtale. Som profesjonell intervjuer involverer denne formen for intervju en bestemt metode og spørreteknikk (ibid...).

I følge Thagaard (2009) er formålet med et intervju å få fyldig og omfattende informasjon om hvordan mennesker opplever sin livssituasjon og hvilke synspunkter og perspektiver de har på temaer som blir tatt opp i intervjusituasjonen. Det gir samtidig et godt grunnlag for å få innsikt i informantenes erfaringer, tanker og følelser.

I denne oppgaven er det som tidligere nevnt tatt i bruk en semistrukturert tilnærming. I et slikt intervju er spørsmålene utformet på forhånd. Informantene står fritt for å utforme svarene sine.

I følge Kvale(2009) finnes det ingen standardprosedyrer eller regler når det gjelder hvordan man utfører et forskningsintervju. Det skal imidlertid velges enkelte standardtilnærminger og teknikker for de forskjellige trinnene av en intervjuundersøkelse (ibid).

Kvale (2009) beskriver syv faser i en intervjuundersøkelse:

Tematisering, planlegging, intervjuing, transkribering, analysering, verifisering og rapportering. Disse fasene har som formål å sette intervjuforskeren i stand til å utføre gjennomtenkte beslutninger når det gjelder rett valg metode basert på kunnskap om temaet som skal undersøkes, samt etiske implikasjoner og valgenes forventede konsekvenser for prosjektet som en helhet.

3.5 Gjennomføring av intervju

Å gjennomføre et intervju krever noe av en intervjuer. Før man bruker seg selv som instrument må man ha bevissthet om hva dette instrumentet er (Fog, 2004).

Det var nødvendig å ha et bevisst forhold til egen forståelse av temaet som skulle undersøkes. Jfr. hermeneutikken og poenget om egen førforståelse, og hvordan denne farger av på undersøkelsen. For å unngå at undersøkelsen kun stadfester egen førforståelse, er den teoretiske referanserammen viktig. Her legges grunnlaget for spørsmålene som stilles. (Se Vedlegg nr. 2 for min intervjuguide)

3.5.1 Utvalg

I arbeidet med utvalg og sampling av informanter kan det være vanskelig å sette noen faste kriterier.

I utvalget av informanter ville det være hensiktsmessig å intervjuer styrer og pedagogisk leder i barnehagen. For å kunne få mest mulig variasjon i data ble utvalget bestående av 4 barnehager, med andre ord 8 informanter (7 ettersom en styrer trakk seg i ”siste liten”). Utvalget består dermed av 3 barnehagestyrere og 4 pedagogiske ledere.

I følge Thagaard(2009) baserer kvalitative studier seg på strategiske utvalg, det vil si at vi velger informanter som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingen og undersøkelsens teoretiske perspektiv. Videre sier hun at i det kvalitative utvalg bør ikke antallet informanter være større enn at det er mulig å gjennomføre dyptpløyende analyser(ibid).

Det ble brukt en liste med oversikt over alle barnehagene i en kommune på vestlandet. Alle barnehagene ble lagt i en kurv, hvor det ble trukket 4 tilfeldige barnehager. De utvalgte barnehagene ble kontaktet via telefon. Jeg tok selv kontakt med barnehagene. Samtlige av de fire barnehagene som ble kontaktet ønsket å delta i prosjektet.

Det ble i forkant av intervjuet sendt ut et informasjonsskriv (vedlegg nr. 1) til de aktuelle barnehagene hvor oppgavens tema ble presentert. I informasjonsskrivet ble det understreket at deltakelsen i prosjektet ville bli behandlet anonymt og konfidensielt, det var også informasjon om at informanten kunne trekke seg fra prosjektet når de selv måtte ønske det.

Kvale(2009) sier at deltakerne bør informeres om fortrolighet og om hvem som vil få adgang til intervjuet eller annet materiale. Videre sier Kvale (2009) at et informert samtykke kan innebære at informantene deltar frivillig.

Når samtykkeskjema med underskrift var mottatt, ble det avtalt intervjutidspunkt og intervjuene kunne begynne.

Selve koordineringen med å få avtalt tid for intervjuer har vært tidkrevende, og selve datainnsamlingen har vært en hektisk periode i arbeidet.

Intervjuet ble gjennomført våren 2010 i ukene 11, 12 og 14.

3.5.2 Intervjuguide

En intervjuguide bygges opp omkring de emnene som forskeren ønsker å finne svar på (Wiederberg 2001). Ifølge Kvale (1997) skal en intervjuguide inneholde de emnene som blir tatt opp i intervjuet, samt hvilken rekkefølge disse skal ha. Som tidligere nevnt er et semistrukturert intervju valgt til denne oppgaven. Kvale (1997) skriver at for den halvstrukturerte intervjuformen, vil guiden inneholde en grov skisse over emner, samt forslag til spørsmål. Intervjuspørsmålene vil i denne oppgaven være fastlagte, men informantene står fritt i forhold til svarene. Det vil bli gitt rom for utfyllende kommentarer, spørsmål og utdypinger.

Wiederberg (2001), skriver at det ofte er en fordel at intervjuguiden ikke følges slavisk, men at resonnementene til informantene følges. Intervjuguiden fungerte som en ledetråd, og ikke som et oppsett som ble slavisk fulgt. Det er viktig å se på utarbeidelse av intervjuguide som en prosess hvor en er åpen for endringer underveis. Ut i fra problemstilling og teori er følgende forskningsspørsmål satt opp som utgangspunkt for intervjuguiden (Vedlegg nr. 2):

- Hva legges i begrepet ”å melde fra”, og i hvilken grad spiller forståelsen av begrepet ”å melde fra” inn i barnehagens ”meldepraksis”?
- Hvilke erfaringer og kompetanse har de ansatte i barnehagen når det gjelder barnevernet?
- Hvordan ser barnehagen på forholdet mellom seg og barnevernet?
- Hvordan få til et samarbeid mellom barnevernet og barnehagen?

Den ferdige intervjuguiden ble sendt til Norsk Samfunnsfaglige Datatjeneste (NSD), hvor prosjektet ble godkjent (vedlegg nr. 3).

3.5.3 Gjennomføring av intervju

Kvale (2009) sier at man må være ekspert på menneskelig interaksjon og på intervjuemnet for å være en god intervjuer. I følge Robson (2002) kan man ikke lese seg til å bli en dyktig intervjuer. Silverman (2001) og Denzin og Lincoln (1997), legger vekt på at det er viktig å etablere en tillitsrelasjon mellom intervjuer og intervjuobjekt. Basert på en slik tankegang, vil det være nødvendig at intervjuer setter seg inn i sine informanternes situasjon, og i tillegg må intervjuer ha dyp innsikt i feltet som skal studeres.

Kvale (2009) sier at for å skape en god kontakt mellom intervjuer og informant må man lytte oppmerksomt, vise interesse, forståelse og respekt for det informantene sier.

Robson (2002), har satt opp en del punkter for hvordan intervjuer skal forholde seg i en intervjusituasjon, disse punktene er det viktig å ha klart for seg før et intervju blir foretatt:

1. Forklar formålet ved studien til respondentene, fortell hvordan og hvorfor nettopp hane/hun ble valgt.
2. Gi en forsikring om at respondenten vil forbli anonym i den skrevne rapporten som er et resultat av studien.
3. Indiker at respondenten noen ganger kan reagere på spørsmålene, de kan kanskje oppfattes som vanskelige å svare på, dumme og lignende. Legg vekt på at det ikke finnes noen rette eller gale svar, respondenten skal bare gjøre sitt beste for å besvare dem. Forklar deretter at som forsker er en bare interessert i informantens egne meninger og personlige opplevelser.
4. Informanten kan føle seg helt fri i forhold til å avbryte, be om oppklarende spørsmål. Kritisere spørsmål og lignende.
5. Intervjuer bør presentere seg selv, som for eksempel bakgrunn, utdanning, erfaring og interesse omkring forskningstemaet.
6. Intervjuer må også spørre om lov til å ta opp intervjuet på bånd, og forklare hvorfor han/hun ønsker dette.

Det ble viktig for meg at samtalen gikk så lett og uanstrengt som mulig. Alle intervjuene ble gjennomført på informantenes arbeidssted, som i dette tilfellet var i barnehagen. Noen av intervjuene ble gjort på kontor, andre i et grupperom. Det var viktig at informantene følte seg trygge på stedet, og at det ikke oppstod forstyrrelser under intervjuet. Formålet med undersøkelsen ble klarlagt, og det ble presisert at det var informantens erfaringer og tanker som var i fokus.

Før intervjuet startet ble informantene minnet på retten til å trekke seg fra intervjuet. Det ble også innformert om at de opplysningene som ble gitt ville bli behandlet konfidensielt. Intervjuene varte i ca. en halv time.

Ifølge Kvale (1997), finnes det flere måter og registre intervjuet på med tanke på senere dokumentasjon. Disse kan være lydbåndopptak, videoopptak, notatskriving og bruk av hukommelsen. Lydopptak er i dag en vanlig måte å registrere intervjuet på. Tonefall, pauser, ordbruk og lignende blir registrert, noe som gir en mulighet for å gå tilbake å lytte om man har behov for det. Ved bruk av lydopptak kan intervjuer konsentrere seg om intervjuets emne og dynamikk, i stedet for å sitte og notere alt som blir sagt.

Jeg ønsket å ha hele min oppmerksomhet og fokus rette mot informanten, for på den måten fange opp det som ble sagt, spørre videre og få utdypende svar. Av denne grunn ble det brukt diktafon under intervjuene. Noen av informantene ga uttrykk for at de syntes det var litt rart å snakke åpent og fritt med båndopptakeren til stedet, men ønsket ikke at den skulle fjernes fra intervjusituasjonen.

3.5.4 Bearbeiding og tolkning av data

Thagaard (2002), skriver at det i kvalitativ forskning er flytende overganger mellom innsamling og analyse.

Etter gjennomført intervju blir det gjort en transkribering av innhentede data. Kvale (2009) sier at hensikten med å transkribere et intervju er å strukturere intervjuene slik at de på den måten blir bedre å analysere. I tekstform er det lettere å ha oversikt over materialet og struktureringen (ibid). Under transkriberingen ble all personidentifiserbar informasjon anonymisert. Det var viktig å finne en måte å transkribere på som egnet seg for den mengden data, og den typen data som var innhentet.

Som forsker er det viktig å ta stilling til om fremstillingen skal rette seg mot temaer som er sentrale i undersøkelsen, eller om fremstillingen skal omhandle personer (Kvale 2009).

I vurderingen av opplegget for analysen av data, er det viktig at vi tar stilling til hvordan resultatene skal fremstilles. Som forsker må man ta stilling til om fremstillingen skal rette seg mot temaer som er sentrale i undersøkelsen, eller om fremstillingen skal omhandle personer (Kvale 2009). Dersom temaer er i fokus, sammenligner forskeren informasjon fra alle informantene ut i fra hvert tema, noe som betegnes som temasentrerte tilnærminger. Denne type sammenligning kan gi en dyptgående forståelse av hvert enkelte tema (Thagaard, 2009)

I denne oppgaven blir temainndeling brukt. Dette fordi denne analysemetoden er den som virker mest hensiktsmessig. Ved å bruke denne metoden blir materiale presentert på en strukturert og oversiktlig god måte. Temainndelingen ble basert på oppgavens forskningsspørsmål.

Temaene er dermed strukturert som følger:

- Hva legges i begrepet ”melde fra”, og i hvilken grad spiller forståelsen av begrepet ”melde fra” inn i barnehagens ”meldepraksis”?
- Hvilke erfaringer og kompetanse har de ansatte i barnehagen når det gjelder barnevernet?
- Hvordan ser barnehagen på forholdet mellom seg og barnevernet?
- Hvordan få til et samarbeid mellom barnevernet og barnehagen?

3.5.5 Etiske vurderinger

Ifølge Kvale(1997), må forsker forta etiske vurderinger gjennom hele forskningsprosessen. Denzin og Lincoln (1997), sier at objektene for forskningsintervjuer er mennesker og av den grunn skal man være ekstremt forsiktig, slik at vi ikke påfører dem skade. Det er derfor viktig at man til enhver tid tenker på den som blir intervjuet sitt beste, og at man som forsker legger til side egne behov. Forsker skal vurdere om intervjusituasjonen kan få konsekvenser for informanten, i form av stressopplevelse eller lignende (Kvale, 1997).

Det ble i forkant av intervjuet sendt et informasjonsskriv(vedlegg nr. 1) hvor det ble understreket at deltakelsen i prosjektet ville bli behandlet anonymt og konfidensielt. Det var også informasjon om at informanten kunne trekke seg fra prosjektet når de selv måtte ønske det.

I intervjusituasjonene er det viktig at informantens integritet blir ivaretatt, dette fordi man som forsker kan ”lokke” informanten til å snakke om et forhold som vedkommende ikke ønsker å avsløre. Fog (2004), skriver at den moralske handling i intervjusituasjonen handler om å se den andre person, uavhengig av egne ønsker og hensikter med intervjuet. I dette intervjuet blir det snakket om en del sensitiv informasjon, som for eksempel at informanten har vurdert å melde fra, men av ulike årsaker latt være. Det vil av den grunn være viktig å ha fokus på ivaretagelse av informantens følelsesmessige opplevelse av intervjusituasjonen.

Ifølge Gall, Gall og Borg (2003), er det fem grunnleggende etiske prinsipper når det gjelder etikk i forskning: 1) Velgjørenhet og ikke skadelighet 2) Trofasthet og ansvarlighet 3) Integritet 4) Rettferdighet 5) Respekt for mennesker rettigheter og verdier.

Disse retningslinjene bør stå sentralt i forhold til hvordan man utfører forskningsprosjektet, og er forsøkt ivaretatt i dette prosjektet.

3.6 Validitet - Reliabilitet

Kvale (1997), kan man ikke begrense tolkningen av et intervju til den selvforståelsen informanten har. Ved å inkludere allmenn kunnskap om innholdet i en uttalelse, er det mulig å berike tolkningen. Intervjumateriale skal uttrykke noe om informanten og den verden informanten ferdes i. Her spiller relasjonen mellom forsker og informant en viktig rolle. I tillegg er forarbeid og utarbeidelse av intervjuguide en del av arbeidet som påvirker gyldigheten. Forstår informanten spørsmålene som er definert, og svarer vedkommende på det som faktisk blir spurt, er kriterier forskeren stadig må jobbe med, både i intervjusituasjonen og ved dataanalysen.

Kvale (1997), sier at validitet har med forskningsfunnenes konsistens å gjøre. Han legger vekt på at verifiseringsarbeidet ikke bare er et avgrenset stadium av undersøkelsen, men bør være en del av hele forskningsprosessen.

Studiens troverdighet, *reliabilitet*, er hvorvidt studien er til å stole på. Ifølge Fangen (2004), handler reliabilitet om hvorvidt en uavhengig observatør ville kommet frem til de samme konklusjonene. Undersøkelsen bør være gjennomført på en korrekt og skikkelig måte, slik at rikholdige og relevante data kan lede til innsikter man kan stole på. Sier informant noe som er relevant i forhold til forskningsspørsmål.

Informantene ser stort sett ut til å ha svart oppriktig på forskningsspørsmålene. Spørsmålene virker relevante i forhold til problemstillingen. Svarene samsvarer med hverandre i stor grad, sett bort i fra et par tilfeller. Sammenligner man svarene fra informantene, ser man at en av de intervjuede avviker på noen av spørsmålene. Dette kan skyldes ulike årsaker. Dette var blant annet den eneste av informantene som var mann. Denne informanten var også den eldste og han hadde lengst arbeidserfaring.

3.7 Generaliserbarhet

I følge Robson (2002) refererer generaliserbarhet til om hensikten med funnene i forskninger kan gjelde for flere enn de som deltar i undersøkelsen som i andre kontekster, situasjoner, tider eller for andre ikke er direkte involvert i studien. Kvale (2009) skriver at generaliserbarhet er at resultater i en situasjon kan overføres til andre situasjoner.

I forhold til forskning blir det stadig stilt spørsmål om hvorvidt funn er generaliserbare. I dagliglivet generaliserer vi mer eller mindre spontant da vi ut i fra egne erfaringer med en situasjon eller en person forutser nye hendelser. Vi danner oss forventninger om det som vil skje i andre liknende situasjoner eller med liknende personer. I følge Thagaard(2009) betegnes generaliserbarhet som overførbarhet. Hun skriver at forståelsen som utvikles innenfor rammen av et enkelt prosjekt, også kan være relevant i andre situasjoner. Forskeren må selv argumentere for betingelsene som bidrar til at en tolkning basert på studier i en enkeltsammenheng også kan ha relevans i andre sammenhenger. I forhold til dette prosjektet vil det være vanskelig å generalisere for å gi den en ekstern gyldighet. Allikevel vil prosjektet være av verdi i forhold til temaets aktualitet innenfor visse fagfelt som for eksempel barnehageansatte og barnevernspedagoger.

3.8 Feilkilder

Det er ikke mulig å unngå feilkilder i en analyse, det er derfor viktig at man er klar over dem. Analysen og tolkning av funn er basert på informantens egne oppfatninger, og mine tolkninger av informantens gitte informasjon. Informanten kan ha gitt feilaktige opplysninger, ubevisst og med hensikt. Det er derfor viktig at forskeren, så godt det lar seg gjøre, prøver å unngå at egne verdier preger intervjusituasjonen, da målet er at informantene ikke påvirkes til å svare ut i fra en oppfatning av forskerens verdier og synspunkter. Av den grunn er det viktig at forskeren reflekterer over spørsmålet om hvilken betydning hun eller han kan ha for hvordan informantene svarer (Thagaard, 2009).

Robson (2002), har satt opp fem punkter når det gjelder feilkilder i et kvalitativt forskningsintervju:

- 1) Dataene blir influert av karakteristikker ved respondenten.
- 2) Respondenten vil ikke nødvendigvis rapportere sine antakelser, holdninger og så videre. Noen respondenter ønsker å stille seg selv i godt lys.
- 3) Dataene kan bli influert av karakteristikker ved intervjueren, kanskje ubevisste, men som likevel påvirker informanten.
- 4) Dataene kan bli påvirket av interaksjonen mellom intervjuer og respondent. Som nevnt er det svært viktig for intervjusituasjonen at det er god kjemi mellom intervjuer og respondent.
- 5) Respondenten kan kanskje føle at svarene deres ikke er anonyme nok, og av den grunn er de mindre åpne.

Faren for å forvrengte den informasjonen man får, grunnet egne forskerinteresser er alltid til stedet. Det kan derfor være viktig å presentere de data som ikke støtter egne hypoteser. Det er viktig at intervjuer er en god lytter. Forsker skal ikke prege intervjuet med sin forståelse, dette fordi det kan prege respondentens svar.

4.0 PRESENTASJON AV DATA

I dette kapitlet presenter funn fra undersøkelsen. Drøftingen av analysen vil bli gjort i lys av anvendt lovverk og teori i kapittel 2. I analysen har jeg sett etter uttalelser fra informantene som kan være med på å belyse min problemstilling:

Hvilke faktorer utgjør forholdet mellom barnehagen og barnevernet? – ”Hvordan skape et godt samarbeid mellom barnehagen og barnevernet”?

Uttalelsene vil bli presentert og tolket etter de fire forskningsspørsmålene som var utgangspunkt for intervjuguiden.

- Hva legges i begrepet ”å melde fra”, og i hvilken grad spiller forståelsen av begrepet ”å melde fra” inn i barnehagens ”meldepraksis”?
- Hvilke erfaringer og kompetanse har de ansatte i barnehagen når det gjelder barnevernet?
- Hvordan ser barnehagen på forholdet mellom seg og barnevernet?
- Hvordan få til et samarbeid mellom barnevernet og barnehagen?

Analysen starter med de barnehageansattes generelle oppfatning av begrepet ”melde fra”. Dette blir fulgt opp av deres forståelse av begrepet, og hvordan begrepet blir brukt i barnehagehverdagen. Videre fokuseres det på barnehagens erfaring og kompetanse når det gjelder barnevernet. Etter dette vil det bli sett nærmere på hvordan barnehagen ser på forholdet mellom seg og barnevernet. Analysen avsluttes med å se på hva styrerne og de pedagogiske lederne mener at må til for å få skape et samarbeid mellom barnehagen og barnevernet.

4.1 "Å melde fra" til barnevernet

Det første forskningsspørsmålet handler om hvordan de ansatte i barnehagen opplever begrepet melde fra. Enhver henvendelse til barneverntjenesten som gjelder bekymring for et bestemt barn regnes som en *melding* i barnevernlovens forstand. Dette gjelder uavhengig av om meldingen er fremsatt muntlig eller skriftlig, og uavhengig av hvem meldingen kommer fra. Barnevernet er avhengig av at de ansatte i barnehagen tar kontakt når de er bekymret for et barns situasjon. På denne måten kan barnevernet og barnehagen sammen bidra til at barnet får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid.

Begrepet virker ukjent for informantene. De virker usikre i forhold til hva de la i begrepet "å melde fra".

"det er noe jeg gjør så fort jeg er i tvil, for å få råd og veiledning"

"det er selvfølgelig vist vi har mistanke om at det er et eller annet som er galt"

En av informantene svarer så diffust, at det ikke kan kobles opp mot en eventuell bekymringsmelding til barnevernet.

"det er når du sier fra om noen, en føler en må "melde", våge å heve stemmen"

Ingen av informantene definerer begrepet ut i fra opplysningsplikten og barnehageloven § 22 som beskriver hvordan man skal forholde seg ved bekymring eller mistanke. Alle ansatte i barnehager er som nevnt i kapittel 2. ifølge Barnehageloven § 22 pålagt opplysningsplikt uten hinder av taushetsplikt overfor barnevernet når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt. Opplysningsplikten innebærer en plikt til å melde fra til den kommunale barneverntjenesten av eget initiativ ved bekymring eller mistanke om at et barn lever under forhold som er til skade for barnet (Barnehageloven § 22).

Videre kan vi se på hva en av styrerne sa:

”jeg tenker at vi har plikt å melde ifra, jeg tror at i barnehager så er det litt sånn at vi i forhold til å melde ifra til barnevernet, at vi strekker oss veldig langt før vi melder ifra, og det er litt sånn, folk er redde for å trø uti noe de ikke kan stå for”

Denne personen er inne på et svært viktig tema når det gjelder å melde fra til barnevernet. Han/hun sier *”folk er redde for å trø uti noe de ikke kan stå for”*. Det blir med andre ord sagt noe om redselen for at man gjør noe som ikke er riktig. Slik Backe-Hansen (2009) framhever, kan det være vanskelig å vurdere når barn er utsatt for omsorgssvikt, vold eller overgrep når det ikke foreligger entydige indikasjoner som utløser meldeplikten.

Barnehageansatte kan oppleve det som vanskelig å ta opp sin bekymring i samtaler med foreldrene, fordi de frykter at det kan få negative konsekvenser i et samarbeid, og dermed forverre barnets situasjon.

4.1.1 Begrepet ”å melde fra” i praksis

Videre var det naturlig å se på hvordan barnehagen behandlet begrepet ”melde fra” i praksis. Det viser seg at begrepet aldri er blitt tatt opp, eller diskutert i noen av barnehagene. Flere av informantene foreller at dette ikke er et begrep de har kompetanse innenfor. Dette kan komme av at det er et begrep som ikke blir tatt opp på arbeidsplassen av styrer og eller som ikke blir snakket om i personalgruppen. Det samsvarer med svarene på spørsmålet om det blir gitt informasjon om begrepet i barnehagen.

”vi har ikke hatt noe kursing eller samtale rundt begrepet, jeg tror at folk kvier seg for å si det, så det er absolutt nødvendig”

”du går igjennom saken, så tenker du det er gjerne ikke så gale allikevel, du gjør det bedre enn det er for å slippe å ta den telefonen, men det tror jeg kommer av at vi ikke vet nok, hadde vi visst mer så tror jeg det hadde vært lettere for styrer og pedagogiskledere å ta den telefonen”

”det er ikke noe vi har snakket om, men skulle selvfølgelig gjort noe med det”

”vi skulle nok ha brukt mer tid på det enn hva vi har gjort, det skal jeg være ærlig å innrømme”

Det kommer tydelig frem at informantene ser nødvendigheten av å fremme begrepet i barnehagen/personalgruppen.

Dette samsvarer med presiseringer gitt i *Å sende en bekymringsmelding - eller la det være?* (Backe-Hansen 2009). I denne kartleggingen vektlegges betydningen av at de barnehageansatte har kompetanse i å vurdere når det er grunn til å melde fra om bekymring for et barn til barneverntjenesten (ibid).

Det kommer frem under intervjuene at to av informantene aldri har vært i en situasjon hvor de har lurt på om det ville være en grunn til å melde fra om bekymring. Den ene informanten sier:

”jeg har jobbet som pedagogisk leder, i nesten 6 år, og jeg har aldri meldt fra om noen bekymring”

En annen av informantene sier:

”jeg har bare jobbet som pedagog i 1 år, så det ville vært rart om jeg allerede hadde meldt fra om bekymring for et barn”

Det kan se ut til at de to informantene som uttaler seg ovenfor, tenker at det er et nederlag å melde fra. Den ene informanten virker tilfreds med å ha jobbet i barnehagen i 6 år uten å ha meldt fra om noen sak. Dette er selvfølgelig ønskelig i den forstand det betyr at alle barna i barnehagen i løpet av de 6 årene har hatt det bra. Men i realiteten er sannsynligheten svært liten for at det ikke har vært grunn til bekymring over en så lang tidsramme.

Hvor en slik forståelse om at det er bra at man ikke melde fra kommer fra er vanskelig å si. Muligheten for at det skyldes den svake kompetansen når det kommer til begrepet ”å melde fra”, er stor.

Når det gjaldt hvilke erfaringer informantene hadde i forhold til det og ”melde fra” ved bekymring, var det tydelig store variasjon i gruppen. En av de pedagogiske lederne forklarer at de ikke har hatt noen kursing eller informasjon om begrepet, men at styrer har jobbet i

barnevernet, noe som har bidratt til at de ansatte har fått en ”lavere” terskel på å melde fra saker.

”hun som nå er styrer, har arbeidet i barnevernet noen år, dette har nok vært med på at vi har fått en ”lavere” terskel på å melde opp saker, hun gir oss støtte og bekreftelse på at vi gjør rett når vi har meldt opp, hun har ufarliggjort bekymringsmeldingene ved å gi oss god informasjon om de ulike tiltakene barnevernet kan sette i gang”

En annen informant sier:

”jeg har frem til nå meldt opp 3 saker, dette kunne nok vært helt annerledes om ikke styrer og daglig leder hadde støttet meg i avgjørelsen”

En tredje informant sier:

”hadde jeg ikke hatt folk rundt meg som bekreftet meg og sa at jeg skulle melde opp, hadde jeg kanskje ikke meldt opp”

Det kan ut i fra det informantene sier se ut som om at en ufarliggjøring av begrepet, og kunnskap om de konsekvenser en eventuell bekymringsmelding vil få, kan være med på å skape en trygghet og forståelse av begrepet.

Over halvparten av de informantene som jobber som pedagogiske ledere, forklarer at de ikke er den som er i kontakt med barnevernet når det gjelder en eventuell bekymring for et barns livssituasjon.

”jeg har aldri meldt fra om noe, det er styrer som gjør det”

”jeg tar ikke den avgjørelsen om å melde fra, sjefen tar seg av det”

Det er ifølge pedagogene styrer i barnehagen sin oppgave. Styrerne derimot forklarer at dette ikke er tilfellet.

En av styrerne sier:

”hos oss er det vanlig å rådføre seg med meg, før iverksettelse av bekymringsmelding, men det er pedagogisk leder sitt ansvar å utføre handlingen”

En annen styrer sier:

”nei, det stemmer ikke, men jeg skal informeres om en eventuell bekymring”

Generelt sier styrerne at de ikke har ansvar for å gå videre med enkeltsaker, at dette er pedagogisk leder sitt ansvar. Noe som er forvirrende med tanke på at de pedagogiske lederne sier at de ikke har ansvar for ”neste skritt”. Her kan det ha oppstått en missforståelse. Den kan bidra til at barn som har behov for støtte og hjelp grunnet vanskelig livssituasjon, ikke får dette.

Ifølge Barnehageloven er som tidligere nevnt opplysningsplikten et selvstendig og individuelt ansvar som påligger *alle* barnehageansatte (§ 22). Det er likevel normalt styreren i barnehagen som gir opplysningene til barneverntjenesten, se barnehageloven § 22 annet ledd siste punktum. Dette er imidlertid kun en saksbehandlingsregel, og styreren i en barnehage kan ikke overprøve den enkelte ansattes faglige vurdering av om bekymringen for barnet er så alvorlig at opplysningsplikten er oppfylt. Dette er det den enkelte ansatte som skal vurdere. Dersom styreren unnlater å melde fra til barneverntjenesten, har den enkelte barnehageansatte derfor et selvstendig ansvar for å formidle sin bekymring til barneverntjenesten (ibid...).

For at barn og foreldre skal få et mest mulig helhetlig tilbud til beste for barns oppvekst og utvikling, kreves det at barnehagen samarbeider med andre tjenester og institusjoner i kommunen. Tverrfaglighet og helhetlig tenkning bør derfor stå sentralt. Både foreldre og barnehage kan ha behov for å samarbeide med ulike hjelpeinstanser. Ved samarbeid må bestemmelsene om taushets- og opplysningsplikt i barnehageloven og annet regelverk overholdes.

Det virker dermed overraskende at barnehagene, ikke har hatt fokus på å opparbeide en sterkere kompetanse rundt begrepet ”å melde fra”.

4.2 De ansatte i barnehagen sin kompetanse og erfaring

I forhold til dette temaet var målet å finne ut hvilken kompetanse og erfaring informantene har når det kommer til barnevernet. Det er tydelig lite kunnskap om barnevernet hos de ansatte i barnehagen. Ingen av informantene kunne definere barnevernets arbeidsoppgaver. Det

kommer frem under intervjuene at *alle* informantene vet lite om barnevernet. Ingen av de syv informantene forklarer hva barnevernet er, og hva deres arbeid faktisk går ut på. Fem av de spurte sier at de vet lite.

”jeg vet veldig lite om barnevernet, og jeg tror foreldrene vet enda mindre om dem, selv om det vi vet er minimalt”

”tror ikke vi vet nok om hva de jobber med, eller hva de kan hjelpe oss med, eller hva slags informasjon de kan komme med som vi trenger å vite”

”ikke mye, jeg tenker jo at nå har jeg jo jobbet med mange pedagogiske ledere, og ingen av oss vet noe særlig om barnevernet, og det er ganske trist altså”

”barnevernet har jeg lite greie på, det jeg har funnet ut er via egne søk på gule sider og kommunen sine nettsider og lignende”

”jeg har jobbet som pedagogisk leder i nesten 10år, og for og være helt ærlig så vet jeg ingenting om barnevernet, jeg vet jo ikke om det er kommunalt eller om de er statlige, eller om de er private”

Slik det der beskrevet i kapittel 2. er barnevernets hovedoppgave å sikre at barn som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid (Lov om barneverntjenester, 1992, § 1-1). For at barnevernet skal kunne ivareta denne oppgaven overfor barn i alvorlige situasjoner, vil barnevernet ofte være avhengig av å motta opplysninger fra andre.

Barnehagepersonalet skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenestens side. Uten hinder av taushetsplikt skal barnehagepersonalet av eget tiltak gi opplysninger til barneverntjenesten, når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. lov om barneverntjenester § 4-10, § 4-11, § 4-12, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige adferdsvansker, jf. samme lov § 4-24. Også etter pålegg fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av lov om barneverntjenester, plikter barnehagepersonalet å gi slike opplysninger (Lov om barneverntjenester 1992, § 22).

Tre av informantene sier at de vet lite, og henviser til media, og de konsekvenser mediene har for barnevernets rykte. Det blir nevnt at dette kan bidra til negative tanker om barnevernet, noe som igjen kan føre til vansker ved å ta kontakt med barnevernet.

”det lille jeg vet om barnevernet har jeg lært gjennom tv, og det har ikke fått meg til å tenke positive tanker når det kommer til å ta kontakt med dem”

Som tidligere nevnt viser undersøkelser at andelen av befolkningen som har et dårlig inntrykk av barnevernet er redusert fra 44 prosent til 33 prosent i årene fra 2003 til 2008 (Barne- og likestillingsdepartementet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet 2008). I en studie gjort av Baklien(2009) kommer det frem at selv om barnehageansatte er potensielle samarbeidspartnere, har de en oppfatning av barnevernet som ikke skiller seg så mye fra den vi finner hos folk flest.

En av informantene var bevisst faren for negativ påvirkning fra media, og forklarte at han hadde gjort seg opp egne tanker og erfaringer som gjorde at medieryktene ikke var nødvendige å forholde seg til.

”det er klart at vi leser jo media og aviser, jeg føler at barnevernet noen ganger blir fremstilt som de store stygge som kommer og stjeler barna dine, eller tar fra deg barna, men jeg har jobbet så mange år i dette systemet at jeg er klar over hvilke tiltak som barnevernet gjør, og hvor langt de strekker seg før det i det hele tatt er snakk om å gå inn å ta fra noen et barn, så i utgangspunktet har jeg ikke noe negativt syn på barnevernet”

Samtlige av informantene svarte ja på at de hadde vært i kontakt med barnevernet. Det viste seg at dette var ulike former for kontakt. De fleste av informantene hadde vært i kontakt med barnevernet gjennom tverrfaglig forum/grupper.

”ja, i kommunen her har vi noe som heter tverrfaglig forum hvor blant annet barnevernet, PPT og så videre kommer rundt til barnehagen to ganger i året”

Som tidligere nevnt sier Rammeplanen (2006) at for barn som opplever egen barndom vanskelig og konfliktfylt må barnehagen være sitt ansvar bevisst ved å tilrettelegge for kompensierende tiltak. Tverrfaglig samarbeid med andre hjelpeinstanser vil være viktig.

Noen få av informantene hadde vært i kontakt med barnevernet både gjennom tverrfaglig forum, og gjennom direkte kontakt ved bekymring om et enkelt barns livssituasjon.

”ja, det var i forbindelse med tverrfaglig forum som vi har i bydelen, og så har jeg ringt til dem, tok kontakt med dem selv”

”det har vært i forbindelse med både saker vi har tatt opp, bekymringsaker, og i tverrfaglige grupper hvor det var representanter for helsesøstrene, barnevernet, PPT, barnehagene og skolene”

De færreste av informantene har et negativt syn på barnevernet. Det synes som om det ikke eksisterende samarbeidet kun handler om kompetanse og erfaring.

Som nevnt i kapittel 2. er det et stort behov for større innsikt i hverandres arbeid, mer felles forståelse av hva det skal tjene til, bedre samarbeid og samordning. Mange kan mye om barn. Betingelsene og rammene rundt barn og barndom trenger alle de innfallsvinkler som er mulig. Forutsetningen for at vi kan lykkes med det, er større innsikt og forståelse for hverandres kunnskaper og oppgaver, en felles språkbruk, og en felles oppfatningen av barn, barndom og oppvekstkår (Sagbakken og Aanderaa 1993:10).

Informantene ble spurt om de hadde kunnskap eller erfaring om *Veilederen* (2009).

Fem av syv informanter hadde ingen kunnskap om veilederen. To av informantene(styrere) var klar over at den fantes, men hadde lite kunnskap om innholdet.

En av informantene sier:

”ja, den har jeg hørt om, men jeg er jo nye i dette barnehagegamet så den har jeg ikke prioritert å sett på(latter), enda”

En annen informant sier:

”har hørt om veilederen, men har dessverre ikke fått satt meg inn i stoffet”

Det er tydelig ingen som er klar over hva veilederen kan bidra med for å bedre barnehagens forhold til barnverket.

4.3 Faktorer som har betydning for barnehagens forhold til barnevernet

Under dette temaet ble det sett nærmere på hvordan de ansatte i barnehagen vurderer ulike faktorer som har betydning for forhold til barnevernet. I utvalget av informanter viser det seg at to av informantene ikke har vært i kontakt med barnevernet i løpet av sin tid som ansatt i barnehage. Den ene informantene har jobbet i en barnehage i 1 år, den andre informanten har jobbet i barnehage i 6 år.

”jeg har ingen erfaring utover tverrfaglig forum”

De informantene som hadde sendt en bekymringsmelding, og som hadde vært i kontakt med barnevernet utover tverrfaglig forum, uttalte seg om forholdet mellom barnehagen og barnevernet. *Alle* informantene påpekte at det var lite eller ingen tilbakemelding etter en eventuell sendt bekymringsmelding.

”de følger opp sakene vi melder, og vi får brev om at de har mottatt brev fra barnehagen, utover dette får vi lite/ingen informasjon”

”savner å få tilbakemelding om hvordan de eventuelle sakene ligger an, var det grunn for å sende inn bekymring, hvordan gikk møtet med mor/far, er det noe barnehagen kan følge opp”

”litt ulikt fra sak til sak, den første saken tok barnevernet kontakt og kalte barnehagen inn til møte, dette var en grei sak, med tanke på at mor i samarbeid med barnehagen kontaktet barnevern, hun holdt oss underrettet om hvordan det gikk, men vi fikk lite konkrete tilbakemeldinger fra barnevernet, dette har vel med at de ikke har opplysningsplikt til oss, noe jeg savner, i den andre saken har ikke barnehagen fått noen tilbakemeldinger, utover et brev om at de har mottatt bekymringsmeldingen”

Som nevnt tidligere har Stortinget nylig vedtatt en bestemmelse som lovfester en plikt for barneverntjenesten til å gi nærmere bestemte opplysninger til den som har gitt melding til barneverntjenesten. Barnevernloven § 6-7 a trådte i kraft 1. juli 2009 (Veilederen 2009:20). Noe av bakgrunnen for lovendringen var innspill fra barnevernet og andre om at barneverntjenestens taushetsplikt var for streng når det gjaldt å gi tilbakemelding til den som har sendt en bekymringsmelding til barneverntjenesten. Manglende tilbakemelding kan blant annet føre til at andre tjenester får svekket tillit til barneverntjenesten. Bestemmelsen er ment å fremme et godt og funksjonelt samarbeid mellom barneverntjenesten og andre tjenester.

Dette gjelder særlig de tjenestene som følger opp barnet og familien i det daglige, deriblant barnehagen (ibid...).

En av informantene retter fokus mot taushetsplikten. Han/hun fokuserer på at begge organisasjonene har taushetsplikt rundt denne typen saker.

”vet ingenting om hvordan barnevernet følger opp, føler samarbeidet med oss kunne vært lettere, vi i barnehagen har også taushetsplikt rundt disse sakene”

En annen informant fokuserer på barnevernets taushetsplikt, og mener den kan ligge til grunn for det forholdet som er mellom barnehagen og barnevernet.

”for å si det sånn, litt frustrert, fordi at det er jo klart at når du melder opp en bekymring så vil du gjerne at barnevernet setter i gang en prosess som er positiv for det barnet, men så kjenner jeg jo til at de har en strengere taushetsplikt enn det vi har, så jeg forstår jo at det er begrenset hvor mye tilbakemeldinger, og hvor de er i saken og så videre, men jeg føler det blir mye en veis kommunikasjon”

Alle som arbeider i barnehage eller barneverntjenesten er som kjent omfattet av regler om taushetsplikt, jf. Barnehageloven § 20 og barnevernloven § 6 – 7 første ledd. Taushetsplikten innebærer et forbud mot å formidle opplysninger til andre, med mindre det finnes unntak som gir plikt eller adgang til likevel å formidle opplysningene.

Generelt finnes det lite positiv tilbakemelding fra de barnehageansatte når det kommer til forholdet mellom barnehagen og barnevernet. Fem av syv informanter sier at de er missfornøyde med tilbakemeldingen barnevernet gir etter de har sendt en bekymringsmelding.

Samtlige av informantene ønsker mer kunnskap om barnevernet. Flere av informantene sier at det ville være fornuftig med et større fokus på omsorgssvikt og samarbeid med barnevernet i førskolelærerutdanningen. Det blir også nevnt at det ville være en fordel å ha ”et kjent fjes” i barnevernet. Pedagogene syntes at det blir raskt mye ut av en eventuell kontakt med barnevernet. Det skulle vært mulig å ta kontakt for en uforpliktende samtale og rådgøring.
”jeg er pedagogisk leder, det er barnevernsansatte som har spesialisert seg på denne typen saker, det ville vært fint å kunne snakke med dem når jeg er i tvil”

”kanskje det skulle komme noe felles mailer, vi er her vist du trenger oss, ta kontakt med det og det nummeret visst dere har spørsmål, stikkordet er vel kanskje åpenhet, jeg ønsker å være velkommen”

”jeg tror at barnevernet kunne gjort en del i bekymringsprosessen for på den måten gjøre det lettere for barnehagen å melde fra, med andre ord at vi fikk bedre tilbakemelding, og blir forklart status i saken til en hver tid”

4.4 Informantenes tanker om tiltak for et eventuelt samarbeid

I forhold til dette forskningstemaet var målet å finne ut hvilke tanker informantene hadde om hva som må skje for å få til et samarbeid mellom barnevernet og barnehagen. Informantene hadde relativt like tanker om hvordan dette kunne bli gjort.

Det kommer tydelig frem at de ansatte i barnehagen tenker at et samarbeid kunne eksistert om barnevernet hadde ønsket at det skulle være slik. Det kan til tider se ut som om at de ansatte i barnehagen ser på det som om barnevernet er skyld i at det ikke blir meldt fra i større grad enn det som blir gjort.

”hadde barnevernet tenkt samarbeid med barnehagen ville det ha vært et mye bedre forhold, ja det ville kanskje vært et samarbeid”

”jeg tror nok at grunnen for at barnehagen melder fra om så lite saker er at vi ikke helt vet hvilken saker barnevernet kan hjelpe oss med, og hvordan de kan hjelpe oss”

”savner en tettere dialog med dem, få oppfølging i sakene, og at de underretter oss om hvordan de har tenkt å gå frem med saken.

Den ene informanten sier:

”jeg hadde helt sikkert brukt barnevernet mer om jeg hadde hatt mer info om det”

Her retter informanten fokuset på at det er manglende kunnskap om barnevernet som ligger til grunn for at han/hun ikke får til et samarbeid.

Videre sier en annen informant:

”jeg tenker jo at det bør være en stor modul i utdanningen, for dette er et tema som er kjempe viktig”

Denne informanten sier i utgangspunktet det samme som den første, men her blir det presenter en måte å tilegne seg kunnskap på. Utdanning.

Informantene kommer også med forslag som at barnevernet må vise hvem de er, gjøre seg tilgjengelige og at de må ufarliggjøre seg selv.

”at barnevernet kommer inn i barnehagen og forteller at her er vi, dette driver vi med, trenger dere hjelp, lurer dere på noe så ta kontakt med oss”

”barnevernet kan jo komme på foreldremøter, de må jo ufarlige gjøre seg selv, for jeg tror det er litt tabubelagt fra gammelt av”

Det bør etableres et generelt og systematisk samarbeid mellom barnehage og barnevern. Den enkelte kommune må finne hensiktsmessige løsninger på hvordan barnehage og barnevern skal samarbeide. Et samarbeid basert på jevn og formalisert kontakt, på felles mål i forhold til barnet og på kunnskap om hverandres arbeidsoppgaver og arbeidsform bør tilstrebes. Barnehagen og barnevernet er to av flere aktører som bidrar til å skape trygge oppvekstvilkår for små barn (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, s. 54).

Kommunikasjon og samarbeid mellom de to organisasjonene må skje innenfor reglene om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett. Det er derfor viktig at både barnehagen og barnevernet har god kunnskap om disse reglene (Veilederen 2009).

En av informantene referer til den dårlige tilbakemeldingen som ble nevnt i kapittel 4.3.

”jeg har sagt det før, det hadde vært bedre om barnevernet gav oss tilbakemelding etter vi har sendt en melding, man skal jo liksom være likeverdige, å jobbe ut i fra samme lovverk”

Stortinget har nylig vedtatt en ny bestemmelse som lovfester en plikt for barneverntjenesten til å gi nærmere bestemte opplysninger til den som har gitt melding til barneverntjenesten. Barnevernloven § 6-7 a trådte i kraft 1. juli 2009 (Veilederen 2009:20).

Informantene retter stort fokus på hvordan barnevernet bør endre seg, og hvordan barnevernet bør jobbe for å bedre et eventuelt forhold/samarbeid. Informantene nevner i liten eller ingen grad hva som må gjøres fra barnehagens side.

5.0 DRØFTING

I dette kapittelet drøftes/diskuteres analysens hovedfunn. Disse vil bli presentert i samme oppsett som tidligere, altså ved å ta i bruk forskningsspørsmålene. På denne måten holder jeg meg innenfor oppgavens ramme, og på den måten kan det skapes en bedre innsikt og forståelse for oppgavens problemstilling.

5.1 ”Å melde fra”

Som tidligere nevnt, blir alle henvendelser til barneverntjenesten som gjelder bekymring for et bestemt barn sett på som en *melding* i barnevernlovens forstand. Dette gjelder uavhengig av om meldingen er fremsatt muntlig eller skriftlig, og uavhengig av hvem meldingen kommer fra (Veilederen 2009)

Slik det kommer frem i analysen, har de færreste av de ansatte i barnehagen kunnskap om begrepet ”å melde fra”. Begrepet virker ukjent, og enkelte av svarene er så diffuse at de ikke kan kobles opp mot det ”å melde fra”.

Det er overraskende at en gruppe barnehageansatte, som til daglig arbeider med barn, ikke har en forståelsesramme når det kommer til begrepet ”å melde fra”. Som ansatt i en barnehage har man et spesielt ansvar, nettopp fordi man til daglig ser det enkelte barn, og deres kontakt med foreldrene. Barnehageansatte er i en særskilt posisjon i forhold til det å oppdage barn som lever under omsorgssvikt. Denne posisjonen kan vanskelig utnyttes dersom de ansatte ikke er klar over at de skal melde fra ved bekymring om at for et barn lever under forhold som er til skade for barnet.

Alle ansatte i barnehager er, som nevnt i kapittel 2., ifølge Barnehageloven § 22 pålagt opplysningsplikt uten hinder av taushetsplikt overfor barnevernet når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet eller at det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt.

Opplysningsplikten innebærer en plikt til å melde fra til den kommunale barneverntjenesten av eget initiativ ved bekymring eller mistanke om at et barn lever under forhold som er til skade for barnet (Barnehageloven § 22).

Når det gjaldt hvilke erfaringer de barnehageansatte hadde i forhold til det og ”melde fra” ved bekymring, var det tydelig store variasjon i gruppen. Flere hadde aldri meldt fra om bekymring til tross for at de hadde jobbet i barnehagen opp til 6 år. Det kan være flere årsaker til at de ansatte ikke melde fra ved bekymring. Barnehagen kan være bekymret for at forholdet til foreldrene skal ødelegges. Som Backe-Hansen viser til i sin studie kan foreldrene ta barnet ut av barnehagen dersom relasjonen blir konfliktfylt (Backe-Hansen 2009:50).

En annen viktig årsak til at de ansatte i barnehagen melder fra i så liten grad, kan være den dårlige kunnskapen om selve begrepet ”å melde fra”. I analysen kommer det frem at begrepet aldri er blitt tatt opp, eller diskutert i noen av barnehagene. Flere av informantene foreller at dette ikke er et begrep de har kompetanse innenfor.

Det er selvfølgelig vanskelig for de ansatte å ha kunnskap om et begrep som det ikke blir snakket om i personalgruppen. Når ingen i barnehagen stiller krav til at du skal ha kunnskap om begrepet, blir det en utfordring for den enkelte å tilegne seg nødvendig kompetanse.

Som nevnt i analysen, kan det se ut som om de ansatte i barnehagen ser viktigheten av en ufarliggjøring av begrepet, - og at kunnskap om de konsekvenser en eventuell bekymringsmelding vil få, kan være med på å skape en trygghet. Dette vil om mulig føre til at de ansatte i barnehagen i større grad melder fra, når det er bekymring for et barns psykiske og fysiske helse.

I den tidligere nevnte NOVA- rapporten: *Å sende en bekymringsmelding - eller la det være?*, vektlegges betydningen av at de barnehageansatte har kompetanse i å vurdere når det er grunn til å melde fra om bekymring for et barn til barneverntjenesten (Backe-Hansen 2009).

Det kommer også frem i analysen at det er uklare ansvarsforhold i barnehagen når det gjelder hvem som skal kontakte barnevernet ved en eventuell bekymring.

Ifølge Barnehageloven er, som tidligere nevnt, opplysningsplikten et selvstendig og individuelt ansvar som påligger *alle* barnehageansatte (§ 22). Det er likevel normalt styreren i barnehagen som gir opplysningene til barneverntjenesten, (se barnehageloven § 22 annet ledd). Dette er imidlertid kun en saksbehandlingsregel, og styreren i en barnehage kan ikke overprøve den enkelte ansattes faglige vurdering av om bekymringen for barnet er så alvorlig

at opplysningsplikten er oppfylt. Dette er det den enkelte ansatte som skal vurdere. Dersom styreeren unnlater å melde fra til barneverntjenesten, har den enkelte barnehageansatte derfor et selvstendig ansvar for å formidle sin bekymring til barneverntjenesten (ibid).

Flere av de pedagogiske lederne i barnehagen sier at det er styrer sitt ansvar å melde fra ved bekymring. Dette er noe styrerne i barnehagen er uenige i. Styreerne sier at de ikke har ansvar for å gå videre med enkeltsaker, at dette er et ansvar for pedagogisk leder. Her kan det ha oppstått en missforståelse. Den kan bidra til at barn som har behov for støtte og hjelp grunnet vanskelig livssituasjon, ikke får dette. Det vil derfor være viktig for de ansatte i barnehagen å klargjøre hvem som har ansvaret for de ulike stegene i en eventuell bekymringssak.

5.2 Erfaring og kompetanse

Det er helt tydelig svært lite kunnskap om barnevernet hos de ansatte i barnehagen. Ingen kan beskrive barnevernets arbeidsoppgaver. Det kommer frem under intervjuene at *alle* vet lite om barnevernet. Ingen beskriver hva barnevernet er, og hva deres arbeid faktisk går ut på. Fem av de spurte sier at de vet lite.

Dette kan skyldes flere årsaker. Som tidligere nevnt, viser en undersøkelse gjort av Barne og likestillingsdepartementet og barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2008) at andelen av befolkningen som har et dårlig inntrykk av barnevernet er redusert. Denne analysen tyder på at de ansatte i barnehagen kanskje ikke skiller seg så mye i fra disse tallene.

Av de syv barnehageansatte i min analyse, svarer to stykker at de har negative tanker om barnevernet. Dette på tross av at de er potensielle samarbeidspartnere med barnevernet. Den ene av de to barnehageansatte sier at de negative tankene skyldes medias fremstilling av barnevernet.

Det er viktig å få frem at 5 av de 7 barnehageansatte sier at de har et positivt forhold til barnevernet. Noe som betyr at flertallet har positive tanker om barnevernet.

Det vil imidlertid være vanskelig for de ansatte i barnehagen å gripe fatt i bekymringssituasjoner, når kunnskapen mangler. Flere av de ansatte i barnehage uttrykker at

de føler at de ikke ser det de skal se. Dette vil selvfølgelig ha en negativ konsekvens for det barnet det gjelder. De ansatte i barnehagen skal ha nok kunnskap til å kunne gjenkjenne situasjoner som krever melding til barnevernet, og med dette som utgangspunkt koble inn barnevernet.

Det er tydelig at det er behov for å styrke kunnskapen blant ansatte i barnehagen når det kommer til barnevernet og deres oppgaver.

Barne- og likestillingsdepartementet og kunnskapsdepartementet gav i 2009 ut *Veileder, Til barnets beste- samarbeid mellom barnehagen og barneverntjenesten*. Et av de viktigste formålene med denne var å tydeliggjøre barnehagens opplysningsplikt til barnevernet.

Veilederen skal altså være et redskap som viser hvordan barnehageansatte skal gå frem ved bekymring for et barn. På spørsmål om kunnskap om *veilederen* svarer de barnehageansatte at de ikke har kunnskap og eller erfaring om denne. Hva dette skyldes, er et åpent spørsmål. Det kan se ut som et paradoks at samtidig som de barnehageansatte uttrykker et ønske om å øke egen kompetanse når det gjelder samarbeid med barnevernet, har *ingen* kunnskap om veilederen som er tilrettelagt nettopp for å oppnå dette.

5.3 Faktorer med betydning for forholdet mellom institusjonene

Backe-Hansen (2009) dokumenterer at samarbeid mellom barneverntjenesten på den ene siden, og barnehageansatte på den andre er vanskelig.

Dette viser seg å stemme overens med denne analysen. Intensjonen med min studie er ikke å bekrefte at det er slik, men å få innsikt i hvilke faktorer som kan skape hindringer i samarbeidet mellom barnehagen og barnevernet.

Jeg vil nå kort presenter de faktorer som kan gi en forståelse for det forholdet som er mellom barnehagen og barnevernet:

- De ansatte i barnehagen har dårlig kunnskap om begrepet ”å melde fra”

- Tilbakemeldingen fra barnevernet etter at barnehagen har meldt fra om bekymring er ikke tilfredsstillende
- De ansatte i barnehagen har ikke et ansikt og eller et navn som man kjenner til i barnevernet.
- Uklare ansvarsforhold mellom styrer i barnehagen og pedagogisk leder.
- De ansatte i barnehagen har dårlig kunnskap om barnevernet som institusjon og deres oppgaver.
- Tankene om barnevernet er negative

5.4 Et godt samarbeid?

Barnehagen og barnevernet er to av flere aktører som bidrar til å skape trygge oppvekstvilkår for små barn (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, s. 54).

Det bør etableres et systematisk samarbeid mellom barnehage og barnevern. Den enkelte kommune må finne hensiktsmessige løsninger på hvordan barnehage og barnevern skal samarbeide. Et samarbeid basert på jevn og formalisert kontakt, på felles mål i forhold til barnet og på kunnskap om hverandres arbeidsoppgaver og arbeidsform bør tilstrebes. De barnehageansatte vektlegger barnevernets tilbakemelding etter meldt bekymring. De mener at samarbeidet hadde vært bedre om barnevernet gav tilbakemelding etter sendt bekymring. På den måten vil de være toveis kommunikasjon mellom institusjonene, og ikke enveis kommunikasjon som det er i dag. Det vil også bidra til at de ansatte i barnehagen får innsikt i status av en eventuell situasjon. På den måten kan de ansatte i barnehagen tilrettelegge for at det involverte barnet har det så bra som mulig.

For å få til et samarbeid med barnevernet ønsker de ansatte i barnehagen mer kunnskap om begrepet ”å melde fra”, og de ønsker innsikt i barnevernet som institusjon og deres arbeidsoppgaver. Dette bør ifølge de ansatte i barnehagen skje i løpet av utdanningen.

Alle informantene i undersøkelsen foreslår at barnevernet må vise hvem de er, gjøre seg tilgjengelige og at de må ufarliggjør seg selv. Dette legger et ansvar på barnevernet, som også må ta sin del av ansvaret for å styrke samarbeidet med barnehagen. Dette kan gjøres ved at barnevernet kommer inn i barnehagen og forteller hvem de er, hva de driver med, og at de er tilgjengelige om de barnehageansatte lurere på noe. Barnevernet kan også delta på foreldremøter.

6.0 VEIEN VIDERE

I denne studien er det forsøkt å gi innsikt i ulike faktorer som kan ha en innvirkning på forholdet mellom barnehagen og barnevernet, og som det bør gjøres noe med om man ønsker at institusjonene skal oppnå et godt samarbeid.

For at utsatte barn og deres familier og barn med uttalt hjelpebehov skal få hjelp og støtte i barnehagen, er det nødvendig med en generell holdning til at det å arbeide i barnehagen er å møte seg selv, komme nær barn og foreldre, tørre å se den enkeltes behov og å ville være en del av løsningen (Sagbakken og Aanderaa, 1993:78).

Basert på denne studien er det vanskelig å være uenig i påstanden om at barn som lider, fortsetter å lide blant annet fordi profesjonene de er i kontakt med mangler mot og kunnskap til å gjøre noe med barnets situasjon.

Det er helt klart et behov for mer forskning på forholdet mellom barnehagen og barnevernet. Det finnes et tydelig behov for mer kunnskap for å kunne få til et godt samarbeid mellom barnehagen og barnevernet. Det haster!

Litteraturliste

Backe- Hansen, E. 2009: *Å sende en bekymringsmelding eller la det være?* Oslo: NOVA notat nr 06/09

Baklien, Bergljot 2009: *Skole, barnehage, barneverntjeneste- bilder av <<de andre>> hindrer samarbeid.* Universitetsforlaget

Befring, E. (2002): *Forskningsmetode, etikk og statistikk.* Samlaget. Oslo

Denzin, N.K., Lincoln, Y.S. (1994): *Handbook of Qualitative Research.* Sage Publications London

Drevdal, P. M.(2007): *Tverretatlig samarbeid.* Masteroppgave i pedagogikk, Universitetet i Oslo

Engelstad, F., Grenness, C.E., Kalleberg, R., & Malnes, R. (1996): *Samfunn og vitenskap.* Samfunnfagenes fremvekst oppgaver og arbeidsmåter. Oslo: Gyldendal

Fog, J. (2004): *Med samtalen som utgangspunkt.* Det kvalitative forskningsintervju. Akademisk Forlag København (1994) Revidert utgave

Gall, M.D., Gall J.P. og Borg, W.R. (2003) *Educational research – and introduction.*

Glavin, K. og Erdal, B. (2007): *Tverrfaglig samarbeid i praksis til beste for barn og unge i kommune-Norge.* Kommuneforlaget

Gilje, N. og Grimen, H. (1993): *Samfunnsvitenskapens forutsetninger.* Universitetsforlaget. Oslo

Hagen, Gerd 1996: *En beretning om barnevernets historie.* Norges barnevern Jubileumsnummer 1996

Killén, Kari 1991: *Sveket.* Kommuneforlaget. Oslo

- Killén, Kari 2004: *Barndommen varer i generasjoner*. Kommuneforlaget. Oslo
- Kjellevold, A. (2003): «Barnevernets taushetsplikt og mulighet for samarbeid og kommunikasjon». Oslo: Kommuneforlaget
- Kvale, S. (1997): *Det kvalitative forskningsintervju*. Ad Notam Gyldendal
- Kvale, S. og Brinkmann, S. (2009): *Det kvalitative forskningsintervju*. Gyldendal. Oslo
- Kvillo, Øyvind 2008: *Oppvekst. Om barns og unges utvikling og oppvekstmiljø*. Gyldendal Norsk Forlag AS
- Kvillo, Øyvind 2008: *Utredning av atferdsvansker, omsorgssvikt og mishandling*. Universitetsforlaget
- Neumann, B. Cecilie 2009: *Det bekymrede blikket. En studie av helsesøstres handlingsbetingelser*. Universitetet i Oslo. (Novus AS)
- Robson, C. (2002): *Real World Research*. Blackwell Publishing. UK.
- Sagbakken, A. og Aanderaa, B. (1993): *Barnevern i barnehagen - en felles utfordring*. Kommuneforlaget AS
- Silverman, D. (2001). *Interpreting Qualitative data. Methods for analysing talk, text and interaction*. Sage publications Ltd
- Thagaard, T. (2009): *Systematikk og innlevelse*. Fagbokforlaget. Bergen
- Thomas, W. I. & Thomas, D. S. (1928): *The child in America: Behavior problems and programs*. New York: Knopf
- Wiederberg, K. (2001): *Historien om et kvalitativt forskningsprogram - en alternativ lærebok*. Universitetsforlaget AS. Oslo

Offentlige publikasjoner:

Barnehageloven (2005) <http://www.lovdata.no/all/nl-20050617-064.html>

Barne- og likestillingsdepartementet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2008): *Et åpent barnevern – kommunikasjonsstrategi for barnevernet 2008- 2011*

Barne- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet (2009): *Veileder, Til barnets beste- samarbeid mellom barnehagen og barneverntjenesten.*

Barnevernloven (1992) <http://www.lovdata.no/all/nl-19920717-100.html>

Brosjyre Q- 1094 B, (2006): *Opplysningsplikt til barnevernet og barnevernets adgang til å gi opplysninger.* Barne- og likestillingsdepartementet

NOU 2000:12 *Barnevernet i Norge.* Oslo: Barne- og familiedepartementet

NOU 2007:6 *Formål for barnehagen og opplæring.* Kunnskapsdepartementet

Kunnskapsdepartementet (2006): *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*

Reportasje i *Utdanning*, nr 2, (2009)

Statistisk sentralbyrå (SSB). *Barn og unge i barnevernet*

http://www.ssb.no/emner/02/barn_og_unge/2009/barnevern/

Forespørsel om deltakelse i intervju i forbindelse med masteroppgave. Temaet for oppgaven er : ”Til barnets beste - Forholdet mellom barnehagen og barneverntjenesten”.

Bakgrunn for prosjektet

Jeg er masterstudent i spesial pedagogikk ved Universitetet i Stavanger, og skal nå i gang med masteroppgaven min. Jeg er utdannet førskolelærer og er opptatt av førskolebarns hverdag i barnehagen. Jeg er ansatt i stavanger akuttsenter hvor jeg møter barn som ikke lenger kan bo sammen med foreldrene på grunn av omsorgssvikt. Dette er barn som ikke er blitt ”oppdaget” i barnehagen og skole. På det grunnlaget ønsker jeg å se på hvilket forhold som finnes mellom barnehagen og barneverntjenesten. Min foreløpige tittel er ”Til barnets beste- forholdet mellom barnehage og barneverntjenesten”.

Mål for oppgaven

I masteroppgaven ønsker jeg å studere forholdet mellom barnehagen og barneverntjenesten. Fokus rettes mot barnehagens ”meldepraksis”. De foreløpige forskningsspørsmålene er:

- Hva legges i begrepet ” melde fra”?
- I hvilken grad spiller forståelsen av begrepet ”melde fra” inn i barnehagens ”meldepraksis”?
- Hvilken form for bekymringsmeldinger blir rapportert i fra barnehagen? Finnes det noen former for bekymring om omsorgssvikt som er ”lettere/vanskeligere” å melde fra om?

Deltakelse i prosjektet

Deltakelse i min masteroppgave vil innebære at jeg kommer til barnehagen og intervjuer styreren og pedagogisk leder i fire forskjellige barnehager. Intervjuguiden vil pedagogen få på forhånd.

Jeg vil bruke lydopptaker under intervjuet, dette vil behandles konfidensielt. Det er frivillig å delta i intervjuene og en har mulighet for å trekke seg når som helst i prosessen, uten nærmere begrunnelse. Innsamlet data vil da bli makulert. Det er bare jeg og min veileder som vil ha

tilgang til de personidentifiserbare opplysningene og vi er begge underlagt taushetsplikt. All data vil bli makulert når arbeidet avsluttes.

Når masteroppgaven er ferdig og blir levert, vil den bli publisert uten at det vil være mulig å gjenkjenne navn og barnehage. Oppgaven forventes å være ferdig til slutten av mai 2010. Innsamlede opplysninger vil da bli makulert.

Skulle det dukke opp spørsmål i forbindelse med denne henvendelsen kan det tas kontakt med min veileder, Anne Nevøy, eller meg, Eva Linn Paulsen.

Anne Nevøy
Universitetet i Stavanger
Tlf: 90686109
Email: anne.nevoy@uis.no

Eva Linn Paulsen
Duganeveien 13
4048 Harsfjord
Tlf: 91735718
Email: evalinn_6@hotmail.com

Dersom du samtykker til å delta i min masteroppgave, er det fint om du gir tilbakemelding ved å returnere den vedlagte samtykkeerklæringen.(Returneres i frankert konvolutt)
Mvh Eva Linn Paulsen

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt informasjon om studien av forholdet mellom barnehagen og barneverntjenesten og ønsker å delta. Informanten vil ikke uttale seg om identifiserbare enkeltbarn.

Signatur:..... Tlf. nr.:.....

Intervjuguide

Til barnets beste – forholdet mellom barnehagen og barneverntjenesten

Jeg ønsker å presisere at det ikke skal snakkes om identifiserbare enkeltbarn.

Intervju

1. Har du noen gang vært i kontakt med barnevernet?
 - a. Hvilke erfaringer gjorde du deg?
 - b. Hvilke tanker har du om barnevernet?
2. Hva tenker du når jeg sier ordet ”melde fra”?
 - a. Er dette et begrep dere har snakket om i personalgruppen?
3. Hvilken form for bekymringsmeldinger blir rapportert fra barnehagen?
 - a. Finnes det noen former for bekymring om omsorgssvikt som er ”lettere/vanskeligere” å melde fra om? Kan du tenke deg noen former for omsorgssvikt som vil være vanskelig/lettere å melde fra om? Hvorfor?
4. Har du vært i situasjoner/episoder hvor du lurer på om det ville være lurt å involvere barneverntjenesten?
 - a. Hva har du tenkt?
 - b. I situasjoner hvor du har valgt og ikke å ta kontakt med barnevernet, hva har bakgrunnen vært?
 - c. Hva skulle vært annerledes for at du ville tatt kontakt?
5. Føler du at du vet nok om barneverntjenesten, og hvordan organisasjonen fungerer i praksis?
 - a. Hvordan syntes du at informasjonen om barnevernet burde bli formidlet? Blir det i stor nok grad tatt opp i utdanningen?

6. Andre ting du er opptatt av/har tenkt på når det kommer til forholdet mellom barnehagen og barnevernet?